

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . . . 5— „
četrt leta . . . . . 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Kritika kritike.

II.

„Die Jagd nach Nebenverdienst“.

Uradna kritika, kakor smo jo v prvem članku dobesedno citirali, je čisto neumestna, ako ne celo nedostojna. Najmanj pravice imajo učiteljstvu očitati lov za postranskim zaslužkom tisti faktorji, ki še niso prsta ganili, da bi se nezno materialno stanje učiteljstva odpravilo in človeškemu dostojanstvu primerno izboljšalo. Ko se je n. pr. jeseni in pozimi vršila v deželni zboru kranski debata o gmotnih razmerah kranskega učiteljstva, je zastopnik vlade, deželni predsednik baron Schwarz, molčal kot nemi grob. Niti ust ni odprl, da bi v imenu tiste korporacije, ki sedaj nekako ironizuje s famozno „Jagd nach Nebenverdienst“ bedo našega učiteljstva, povzdignil svoj glas za odpravo takih kričečih razmer.

Gospodom bi pač vladno svetovali, naj puste za leto dni svoje dohodke in naj jih zamenijo z dohodki kakega učitelja, ki mora preživljati sebe in svojo rodovino. Potlej bodo morda pojmi najprimitivnejše socialno načelo, ki pravi, da je treba najprej vsakemu delavcu kruha, potem se sme in more od njega zahtevati to, kar zahteva od njega njegov poklic! — To načelo je tudi v bistvu izrekel postavodajalec v § 55. dež. šol. zakona.

Birokraški nazori — prava ironija današnjega mogočnega socialnega gibanja — ki se zrealijo v besedah e. kr. kritika, v nas le utrjuje nazor, da je naše ravnanje pravo. Pravijo nam, da bi oni še nadalje radi imeli hlapec in sužnje; opominjajo nas, da moramo še bolj kot doslej čuvati svoje človeške pravice, ne glede na to, da so nam te zajamčene v državnem šolskem zakonu!

Gospodom povemo to-le: Vas vse bi treba posaditi na zatožno klop, ker s tako trdovratnostjo prezirate zakonite določbe! Treba bi Vas obsoditi s postom in zapornom, da bi se naučili ceniti vrednost dobre socialne pozicije in svobode!

Mi smo trdno prepričani, da dela naše učiteljstvo v primeri s svojimi dohodki toliko, kolikor bi ne delal noben stan v enakih razmerah, tudi noben deželni predsednik, noben dvorni svetnik in noben deželni šolski nadzornik ne! Prepričani smo tudi, da ni učiteljski stan ustanovljen zato, da bi ga izželi do krvi in mozga, da se s tem ohranite na svojem sodnem stolu brez simpatij in avtoritete med tistimi, ki vihtite nad njimi svoj valpetski bič! Tudi učitelj je človek, ki hoče živeti. Kdor je rojen, ima dolžnost in pravico, da živi. Tako tudi učitelj! Kdor pravi, da nima te dolžnosti, kdor trdi, da nima te pravice, nima niti trohice socialne zavesti. To je človek brez srca! S tem je obsojen za vse večne čase.

Seveda: to so državni funkcionarji! Ali komu imponira uniformirana, z zlatimi našitki vidno označena krivica in birokraška oholost? Kako pravico imajo do ljudske šole in učiteljstva funkcionarji tiste države, ki plača za vse ljudsko šolstvo in učiteljstvo ogromno vsoto — pol milijona kron? (Francoska 222 milijonov!)

Odpravite glavno zlo: delavcem dajte kruha! To je vse, kar vam imamo povedati! Ukazovati in kritikovati, če si sit in mogočen, je lahko. A to ni znak tvoje izobrazbe. Izboljšaj razmere, ker je to zahteva splošne narodove blaginje, potem dokažeš, da sodiš na mesto, kamor te je posadila prijazna usoda! — Te besede ne veljajo nobenemu poedincu, veljajo pa sistemu, ki se je ugnezdil v naš šolski ustroj, ki ga je treba izgnati s platenimi biči, da pridemo naprej in se ne bomo vrteli le v enem kolobarju: eni kot priganjači in zabavljaji, drugi kot sužnji, ki s svojim težkim in odgovornim delom ubijajo — sami sebe!

Ali je tak sistem primeren za današnje dni? Sram nas je, da moramo služiti pod takim sistemom!

Ali ste že našemu listu pridobili novega naročnika? — Ako še ne, storite to takoj!

Obrambni odsek „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Da bi zamogla nuditi svojim članom varstva v vseh učiteljstvu in šolo zadevajajočih spornih slučajih s sodnimi kakor drugimi oblastmi, ustanovila je „Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ v svojem okrilju obrambni odsek.

Naloga tega je, obveščati svoje po časopisu napadene člane, dalje jih v vseh pravnih zadevah, kolikor se tičejo šole ali njihove službe, s svetom in dejanjem podpirati ter izdelovati pritožbe in odposiljati na pristojna mesta; dovoljevati tistim, ki so bili oškodovani zaradi izvrševanja državljskih pravic ali zastopanju stanovskih zadev, primerno odškodnino iz rezervnega fonda.

Obrambni odsek sme v slučaju potrebe najeti posebnega pravnega zastopnika.

Kdaj se ne povrnejo stroški:

a) Pri tožbah zaradi razžaljenja časti. Če je bil pa član žaljen kot uradna oseba ali v zvezi s svojo službo, potem ima pravico do odškodnine.

c) Ako je tožen zaradi telesnega kaznovanja otrok.

Ako se izkaže, da je ovadba neresnična, potem ima dotičnik pravico do odškodnine, če ni upanja, da bi mu jo dala stranka sama.

V vseh tu navedenih slučajih določa obrambni odsek, ali in v koliko se povrnejo stroški.

b) Ako se tožari član brez vednosti obrambnega odseka ali proti njegovi volji ali če brez njegovega dovoljenja odstopi od tožbe in se poravna.

Izguba pravnega varstva:

Neresničen, pretvarjen opis pravnega slučaja, kakortudi prikrivanje važnih okolnosti odveže obrambni odsek vsakršne obveznosti.

*) Zaradi velike važnosti priobčujemo še enkrat. Uredn.

Ako označi pritožnik svojo vlogo kot zaupno, je častna dolžnost obrambnega odseka, da jo varuje.

Kdor želi pravne pomoči pri obrambnem odseku, mora vložiti pismeno prošnjo potom predsednika svojega učit. društva. V izrednih slučajih zadostuje usten opis.

Vsi dopisi za obrambni odsek naj se pošiljajo na upravništvo „Učit. Tov.“ v Ljubljani s pripomnjo: Za obrambni odsek.

Iz delovanja mladinskega sodnika.

O tem predmetu je predaval v soboto, dne 16. t. m., gospod deželni svetnik Fr. Milčinski v ljubljanski porotni dvorani, kjer se je zbralo mnogo pravnikov, tudi z dežele, nadalje nebroj učiteljev, več pa tudi slušateljic. Posebno sodstvo za mladino se je pričelo šele lansko leto v naši državi. Mladinski sodnik pri okrajnem sodišču ljubljanskem je gospod svetnik Milčinski. Zanimivo je bilo torej predvsem za pravnike zvedeti, kako ravna sodnik v kazenskem postopanju z mladino, da zadene novega duba; obnovno je vezan še na stari kazenski zakon. Izborna je g. svetnik Milčinski že uvodom svojega predavanja označil razliko med rednim kazenskim sodnikom pa med mladinskim sodnikom. Kazenski sodnik sodi vobče le kaznivo dejanje, mladinski pa človeka, ki ga najprej hoče do dobrega spoznati, da mu potem določi pravo kazen, pravo zdravilo, ki obeta poboljševalen učinek. Rednemu sodniku se posel konča s sodbo, mladinskemu pa se večkrat šele pričinja, ker kazen mu je le eno izmed vzgojevalnih sredstev. Mladinski sodnik je bolj varstveni sodnik nego kazenski; kazenska oblast v njegovih rokah mu le dviga ugled in vpliv na mladega zanikrkeža. V jasnem in duhovitem govoru je potem predavatelj razlagal, kako si je pridobiti jasnost o telesni in duševni kakovosti mladostnika, jasnost, ki je podlaga pravični sodbi, še bolj pa pravilnim nadaljnim vzgajalnim ukre-

LISTEK.

„Divji lovec“ na šolskem odru v Krškem.

Kakor bi bil iztrgal solneu perišče žarkov in bi jih bil izsul v mračno podstrešno sobico, kamor ne doseže samo. Tako se mi je zdelo prošli teden v Krškem, ko sem gledal na šolskem odru Finžgarjevega „Divjega loveca.“ Kdor pozna tesni prostor na tem sicer krasnem odru, se mora čuditi, kako je bilo mogoče prirediti na njem tako veliko igro s folikimi osebami. A šlo je. In kako! Sodim popolnoma objektivno in brez očal navdušenja ako rečem: Dajte krškim igralcem „Divjega loveca“ ljubljanski oder in igrali ga bodo istotako dobro kot so ga igrali v Ljubljani. . . . Zaman si iskal pri tej igri znakov diletantstva, in kritiki ni treba, da bi na račun diletantstva sodila igro mileje. Režiser Makso Hočevnar je s srečno roko razdelil glavne in večje vloge med

osebe, ki so svoji nalogi mnogo, mnogo več kot zadostile. Bil sem navzoč pri izkušnjah in sem obupal. Zdelo se mi je nemogoče, iz velikanskega kavsa, ki je vladal na odru ob izkušnjah izklesati enotno stavbo tragedije. A kako dobro, kako nad vse dobro je šlo pri igri v soboto in v nedeljo! Težavno vlogo župana je igral stud. phil. g. A. Sovre, ki se ni strašil poti z Dunaja v Krško, da izpolni dano obljubo. Dasi mu je bilo zaraditega mogoče udeležiti se le dveh zadnjih vaj, je vendar izvrstno pogodil značaj zemlježeljnega Zavrtnika. Uživel se je tako v svojo vlogo, igral je tako naravno in posebno v tretjem dejanju tako temperamentno, da ga je občinstvo občudovalo. Krona igre sta bila pa brezdvomno Majda in vaški polnorec Tonček. Gdč. Seligova je s svojim krasnim petjem in svojo nedosežno ljubko igro fascinirala občinstvo in marsikoga pripravila do solz. O njeni igri ni mogoče povedati nikakih hib in to je največje priznanje, ki ga morem izreči. (Tov. Humek *)

*) Hvala mu za doposlano sliko!

Uredn.

je v vlogi Tončka seveda že s samim nastopom, ne da bi odprl usta, spravil občinstvo v smeh. Na golih nogah lesene coklje in od starosti obledela nekaj zelene nogavice, v irhovkah, ki so gotovo videle Napoleonove čase, ki pa žive danes le še zaradi nešteti raznobarnih zaplat, prišitih na njih, v telovniku, od starosti razdejanem in od moljev objedenem, na katerem ni bilo nič drugega celega nego okrogli kovinski gumbi, z malho in palico in s klobukom, takšnim, kakor bi bil ležal teden dni pod kurjimi gredami — tak je stopil tov. Humek na oder, in občinstvo je bušilo v smeh, da so kolise podrhtavale. Tudi o njem se mora reči, da se je vtopil v svojo zanj seveda hvaležno vlogo z vso vestnostjo in s popolnim razumevanjem motivov, ki jih je vpletel avtor svojemu delu. Izborna je prišel v igri do veljave razloček med bahatim, prepirljivim, duševno plitvim in bojazljivim Gašperjem in med mirno ponosnim, inteligentnim in pogumnim poglavarjem divjih lovecev — Janezom. Onega je predstavljala g. Rismal, tega g. Levstik, ki kaže velik talent v

ljubimskih vlogah. G. Rismal je bil tuintam malo preburen. Gosp. Rainer je napravil čast vlogi sajastega kovača Jureta. Scena, kjer pripoveduje Tonček, da je Janez dezertiral, in ga Jure posluša z ušesi, rokami in usti tako, da mu ugasne pipa, se sme šteti med najboljše v vsi igri. G. Kavšek je rojen oštir. Samo malo premalo se je držal v svojih govorih in dialogih teksta, kar je pa v nedeljo pri drugi predstavi popravil. G. Coklinom se je pojavila na šolskem odru nova izdatna moč. Njegov kmet Ržen je bil pravcati tip kmetiča poštenjakoviča.

Tudi gosp. Arnšek, ki je sicer malo premiren, je pogodil topot Tineta jako dobro. Isto velja tudi o drugih moških igralcih, ki so svoje sicer male vloge izvrstno pogodili. Ne smem pozabiti posebno malega Jurčka, ki kaže s svojim neboječim, moškim nastopom, da mu oder ni nova reč. Da ostane utisk igre trajen, k temu so posebno pripomogle ženske igralke v pestrih svojih narodnih nošah. Četrto dejanje, kjer nastopijo dekleta in zapoje na „Počivalu“ vse, razen Majde, ki nosi

pom. Marsikak stari način prozvedb je zavrgel in poiskal si novih, uspešnejših potov. Silno zanimivo je slikal kazensko razpravo zoper mladostnika, odnosno ugotovitev dejanskega stanu. Govoreč o tem, kaj je mladostnemu obdolžencu prištet v krivdo z ozirom na stanje njegovega duševnega razvoja, je ostro kritikoval sedanji kazenski zakon, ki ne pozna nezrelosti duha pri mladih ljudeh, ki zahteva celo od mladine, da naj pozna vsako določbo kazenskega zakona, akoravno se niti tistim, ki imajo maturo v žepu, ne sanja o kazenskem zakonu. Strogost kazenskega zakona silno ovira mladinsko vodstvo, odušno provzročea neenakomernost prakse, ki se pa hoče in mora razviti v novem duhu. Predavatelj je nadalje razpravljaj o kaznih za mladino; tudi te po obstoječem zakonu niso prave in mladinski sodnik si mora pač pomagati, kakor ve in zna, da dožene vzgojevalne namene. Krasne slučaje poboljšanja je navedel zaradi kazni „zapirališča“, ki se na Kranjskem ne izvršuje v sodnih zaporih, ampak v salezijskem zavodu, a je v istini le kazen po imenu, sicer pa dobra vzgoja.

Tako je svetnik Milčinski v 1 1/2 ure dolgem prostem in živem govoru nanizal nepregledno vrsto zanimivosti za pravnika, odgojitelja in človekoljuba.

Burno ploskanje je zadonelo po dvorani, ko je Milčinski završil svoje predavanje. Predsednik društva „Pravnika“, ki je priredilo to predavanje, dr. Danilo Majaron, je med splošnim odobravanjem izrekel gospodu sodnemu svetniku iskreno zahvalo in priznanje, obenem pa naznal, da je predavatelj spisal o istem predmetu razpravo, ki se v „Slov. Pravniku“ priobči celotno, pa tudi posebe ponatisne, ker ni le odlični donesek k domači pravni literaturi, ampak je po svoji splošni važnosti za rešitev zanemarjene mladine vredna, da se z njo kolikormoči narod seznanj.

Mi to namero odobravamo. Izrekamo samo željo, naj bi se dotični ponatisk mnogobrojno razpečal med učiteljstvo, ki ima pač največ prilike, da tudi v tem primeru stoji reševalcem nesrečne mladine s svetom in dejanjem ob strani.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodnosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca marca **K 88.515.02.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2.2.—1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

† Vinko Ježovnik.

Dne 20. t. m. je umrl v Velenju državni poslanec Vinko Ježovnik, star 54 let. Javno delovanje pokojnega Ježovnika se je pričelo takoj, ko je prevzel za očetom domačijo. Bil je izvoljen v občinski odbor v katerem je deloval ves čas do smrti. Za Skubicem je bil izvoljen tudi za župana, katero častno službo je opravljal na zadovoljnost občanov 6 let. Pokojnik je bil nadalje član okrajnega zastopa in 3 leta njegov načelnik; bil je ud krajnega in okrajnega šolskega sveta in krajni šolski

ogleda ves čas od Skubiceve smrti. Ježovnik sicer ni obiskoval višjih šol, a s prirojenim bistrim slovenskim razumom je kmalu uvidel, da tiči v izobrazbi velika moč; zato se ni le sam izpopolnjeval v znanju, temveč je po svojih močeh pospeševal šolstvo ter bil velik prijatelj mladine in učiteljstva.

Tudi na povzdigi našega narodnega gospodarstva je marljivo sodeloval; pomagal je pred nekaterimi leti ustanoviti šaleško posojilnico, ki se je pod njegovim načelstvom krasno razvila.

Kot poslanec je bil rajnik izredno vesten in marljiv, dokler ni moral na bolniško posteljo, s katere ni več vstal. Zanimal se je, kakor kažejo njegove interpelacije in proračunski govori, za naše narodne razmere splošno, posebe pa še za gospodarska vprašanja. Nastopil je proti ogrski nagodbi, proti draginji, izposloval svojim volilcem lepe podpore po grozni suši l. 1908; pa tudi pozneje je bil ob vsaki ujmi na svojem mestu. Zastopal je izboljšanje prometnih razmer v svojem okraju in se zavzemal med drugim za gornjegrajsko železnico. Bil je kot odkrit in pošten značaj vedno pošten opozicionalec v držav. zboru, ker je dobro vedel, da s sedanjo nemško vlado Slovani ne moremo nikoli hoditi. Ob njegovi odkritosti in poštenosti so obnemogli tudi vsi duhovniški napadi, ki so časih izpolnjevali kar cele predale klerikalnih listov.

Škoda delavnega, naprednega, šolstvu in učiteljstvu naklonjenega moža. Čast njegovemu spominu! Nam pa naj prijazna usoda nakloni še več takih mož!

K izpremembi šolskih zakonov v Istri.

(Poročilo odseka za pretresovanje deželnega zakona za Istro z dne 30. marca 1870. deželnega zakonika št. 20.)

Ko se je z državnim ljudsko-šolskim zakonom v glavnem določilo v § 59., da se ima ustanoviti ljudska šola povsod tam, kjer je v krogu ene ure hodá po petletni povprečnici 40 za šolo godnih otrok, ki bi morali obiskovati nad 4 km. oddaljeno šolo, se je prepustila nadaljna ureditev tega vprašanja deželni zakonodaji.

In res vidimo, da se je deželni zakonodajalec držal natančno citiranega paragrafa z malo razliko, da je izrazil razdaljo v miljah na mesto v kilometrih, kar je po priliki eno in isto, ako pomislimo, da je ena avstr. milja 7586 m. Ker ta določba ne odgovarja modernejšim zahtevam niti ozirom na število otrok, ki se ga zahteva za ustanovitev nove šole, niti ozirom na razdaljo sosedne najbližje šole, in ker bi se § 1. dež. zakona z dne 30. marca 1870, št. 20, mogel premeniti le tedaj, ako bi se prej premenila določba drž. ljudsko-šolskega zakona ustanovitvi šol, predlaga odsek, naj se društveni odbor obrne do deželnega zbora s prošnjo, da bi se ta blagovolil zavzeti na pristojnem mestu, da se § 59. drž. ljudsko-šolskega zakona premeni v smislu, da se ima ustanoviti ljudska šola povsod tam, kjer je v krogu 3/4 ure hodá po petletni povprečnici 30 otrok, ki bi morali obiskovati nad 3 km. oddaljeno šolo. Vsporedno s tem paragrafom bi se moral premeniti tudi § 11. drž. ljudsko-šol. zakona, tako da bi se enorazredna nerazdeljena ljudska šola razširila v dvorazredno, čim doseže število obiskujočih otrok povprečno 60, razdeljena pa

75; za razširitev v trirazrednico bi se zahtevalo 120, ozir. 150 otrok in tako to razmerno dalje se višerazredne šole. Šolska obveznost bi se raztegnila do 14. leta starosti, pri čemer bi seveda odpadel ponavljalni tečaj.

Odsek predlaga nadalje, naj bi se društveni odbor obrnil do merodajnih činiteljev v svrhu, da se ustanovi poseben deželni zaklad, h kateremu bi morala tudi država prispevati s primerno vsoto — s katerim bi se občinam pomagalo pri zidanju potrebnih šolskih poslopij. V ostalem je odsek mnenja, da ni pri tem zakonu mnogo premeniti, pač pa bi bilo potrebno, da bi se vse šolske oblasti strogo držale dotičnih določil ter jih natančno izvajale.

Predlagajo pa se te izpremembe: § 1. se razveljavi ter se nadomesti tako-le:

§ 1. Javno ljudsko šolo je ustanoviti povsod, kjer je v eni vasi ali več seliščih po petletni povprečnici v obsegu 3/4 ure hodá najmanj 30 šolodolžnih otrok, ki imajo do najbližje šole več kot 3 kilometre.

§ 4. se v svrhu koedukacije tudi na višerazrednih šolah izpusti.

§ 5. V vsakem šolskem okraju se ima ustanoviti najmanj po ena samostojna ali pa z ljudsko šolo združena meščanska šola, in sicer z vsakim dotičnim učnim jezikom, v katerem se poučuje v okraju; po krajnih razmerah je pridejati meščanskim šolam tečaje obrtnega ali trgovskega značaja.

* * *

Toliko o tem — takorekoč izzvanem — zakonskem načrtu. Umevno je samo ob sebi, da se bo moral pri podrobnih razpravi upoštevati tudi že objavljeni izpreminjalni zakonski načrt, ki ga je sestavil naš neumorni in v šolskih in šolskopoliških zadevah toli verzirani tovariš A. Urbančič.

Za odsek:

Gregor Leonardis.

Duma za ljudsko šolstvo.

Iz Petrograda poročajo z dne 22. t. m., da je državna дума brez debate sprejela predlogo, s katero je za ljudsko šolstvo razen v proračun naučnega ministrstva že postavljenih 4 mil. rubljev dovolila še nadaljnih 10 mil., potem ko je poročevalec omenil, da se name-rava z letom 1920 uvesti splošno šoloobveznost.

Za slovanske univerze.

Velika manifestacija za slovanske visoko-šolske zahteve v Avstriji se vrši dne 7., 8. in 9. maja v Brnu. O tej priliki se vrši zlet vsega slovanskega dijaštva v Brno.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.*)

(Nadaljevanje in konec poročila o zborovanjih.)

Letni prispevek društev Zvezi je ostal precejšnji, t. j. za pravega člano po 1 krono.

Predlogi.

Sprejeli so se ti-le predlogi:

1. Dež. šol. svetu se pošlje naša želja, da naj umakne svoj odlok zaradi zapostavljanja

*) Za zadnjo številko prepoznano došlo.

Uredn.

prošnjikov in prošnjic, ki so sicer štajerski rojaki, pa so študirali na izvenštajerskih učiteljskih.

2. Vodstvo Zveze naj sporazumno s poslanci vse potrebno ukrene, da se bodo poučevali učiteljskišniki v Mariboru v slovenskem jeziku.

3. Storititi so koraki, da se dobe slovenske uradne tiskovine.

4. Zaradi regulacije plač.

O predlogih bomo še poročali obširneje. Soglasno in z navdušenjem sta bila nato izvoljena za častna člana prva večletni predsednik in ustanovitelj Zveze, tov. Armin Gradisnik, nadučitelj v Gelju, ter bivši predsednik tov. Fran Kobek, nadučitelj v Gornjem Gradu. Oba imata velike zasluge za učiteljski stan ter sta tudi ta dva tovariša bila ustanovitelja „Zaveze avstr. jugsl. učiteljskih društev.“

Nesramno so jih napadali sovražniki, ju blatili ter v javnost vlačili njih zasebne zadeve, toda ona dva sta bila krepka in neupogljiva na svojih mestih. Vsa čast takim možem, takim tovarišem! Učiteljstvo je jasno pokazalo, da uživata naša prvoboritelja v teh krogih neomajano in odkrito zaupanje. Najvišjo čast, ki jo more Zveza podeliti — častno članstvo — je njima dala.

Na mnoga srečna in zadovoljna leta Vama, prva Zvezina častna člana!

Nato je s primernimi besedami zaključil predsednik tovariš Mešiček delegacijsko zborovanje.

Odborova seja.

Takoj po zborovanju delegacije so se sestali novo voljeni odborniki ter si razdelili posle. Odbor je sledeče sestavljen:

Predsednik: Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu. Njegov namestnik: Ljudevit Černež, šol. vodja v Grižah.

Tajnik: Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem Gradu. Namestnik: Ivan Tomazič, nadučitelj v Stari cesti.

Blagajnik: Anton Gnaus, nadučitelj v Dolu pri Hrastniku.

Namestnik: Anton Ogorelec, nadučitelj v Sv. Barbari v Halozah.

Pevovodja: Rajko Vrečar, učitelj v Žalcu, knjižničar, tajnik.

Odbornika: Josip Mešiček, nadučitelj v Sevnici, in Avgust Požegar, nadučitelj v Žitečki vasi.

Občni zbor.

Ob 3. popoldne se je zbralo toliko učiteljstva in tudi drugega občinstva, da je bila mala dvorana v „Narodnem domu“ čisto polna. Predavanje ravnatelja Schreinerja iz Maribora je bila ena privlačna moč, ki je napolnila dvorano.

Razen mnogoštevilnega učiteljstva nismo videli v dvorani samo narodne moške inteligence celjske, temveč tudi lep venec dam iz teh krogov, pa tudi okoličane in okoličanke, ki so z vidnim zanimanjem poslušali besede predavateljeve.

Delegacija je določila občenem zboru vzpored:

1. Poročilo o sklepih delegacije.

2. Jela Keller. Duševni razvoj gluhoneme in slepe deklice. Česa nas uči ta izredni slučaj?

Občni zbor je otvoril predsednik tovariš Mešiček z živahno sprejetim nagovorom.

smrtno žalost v srcu, je učinkovalo tako, da je marsikomu v očesu zablestela solza.

Pri predstavi je sodelovalo trinajst učiteljev in učiteljic „Posavskega krožka“. Čast učiteljstvu, ki poleg svojega naporenega dela v šoli tako zvesto in vztrajno deluje za ljudsko izobrazbo! Čast pa tudi vsem prijateljem učiteljstva, ki so mu tako drage volje pomagali. Ti ljudje pač vedo, da je učiteljstvo stan, ki mu je lastna korist nič, duševni napredek ljudstva pa vse.

H koncu samo še to-le: Ne razidi se, krasna družba, ki sem te videl na krškem šolskem odru! Bilo bi te škoda!*)

To —

*) Po zgledu moravskih učiteljev, ki imajo svojo pevsko zvezo, naj bi Posavski krožek ustanovil učiteljsko igralsko zvezo. Da je za to sposoben — imamo že dokaze! Čast učiteljskega stanu bi lahko uveljavil še kje drugod, ne samo v Krškem! — Uredn.

Mark Twain.

Premišljal je, zatislil je svoje duhovite oči, ki so s finim humorjem zrle dolgo dobo let na tragikomično vrvenje našega sveta. In prikupljivi zarezi krog njegovih ust, v katerih je neprestano igral škrat nedolžne satire, sta pod poljubom angela miru legle v resni gubi, morda prvici v njegovem dolgem bivanju na tej zemlji. Mark Twain, ena najbolj popularnih oseb v Ameriki, je umrl v visoki starosti, in ta turobna vest je odmevala po vseh krajih naše zemeljske oble. Mogoče je on prvi, bržkone tudi slednji humorist, ki ga je doletela ta čast. Po časniških vesteh soditi, je vest o njegovi smrti osobito presenetila Američane same, ker nihče ne ceni humorja in originalnosti bolj negoli ameriški „afarist“. Mark Twain je bil najbolj upoštevan pisatelj v deželi „Yankejev“, njegova prisotnost pri najimenitnejših banketih skoro neizogibna. In človek bi v hipu res ne vedel, je li so obsežnejša njegova dela ali pa nepregledna vrsta

raznih duhovitih anekdot, ki jih pripovedujejo o njem.

Njegova dela so prevedena v razne kulturne jezike, in če me spomin ne vara, sem bral kakšno njegovo humoresko tudi v slovenskem prevodu.

Ali o vsem tem ne nameravam govoriti danes. Opozoriti hočem le na eno njegovo delo, namenjeno mladini, ki združuje poleg gladkega, otroku primernega sloga vse vrline, ki jih zahtevamo o leposlovnih knjigi sploh. Fini humorist se je izkazal v tem delu finega poznavatelja otroške duše. Jok in smeh, blesteči prizori iz angleške zgodovine in realistične slike iz nižnj življenja se vrste v tej knjigi v tako mojstrskem tempu, da mora človek sklepčno vzklizniti: Bog je blagoslovil njegovo pero!

To knjigo bi jaz rad pozdravil v slovenskem prevodu; ali če drugače ne gre, vsaj primerno okrajšano in predelano, seveda tako da ne bi izgubila ničesar na pr-

vo tne m ljubeznivem humorju. Ker, če je naša mladinska literatura ubožna po številu res dobrih knjig, je še ubožnejša na humorju.

Knjiga sama je že izšla v hrvaškem jeziku s slikami bogato opremljena. Naslov ji je: „Kraljevič i prosjak“ — pripovijetka za odraslijo mladež — napisao Mark Twain, prevela Marija Fapkovička. Izdal jo je „Hrv. pedagog.-književni zbor v Zagrebu leta 1907.“

Če moja želja ne ostane glas vpjočega v puščavi, če se res kdo med nami loti dela in že kterosibodi založništvo mladinskih spisov slednjič realizuje to idejo ter podari naši mladini s tem v istini knežji dar, potem smo kot kulturni narod res najdostojnejše proslavili spomin velikega humorista.

Otroku, kar je njegovega!*)

F. Plemič.

*) Sodimo, da bi se dela najlažje lotil čislani pisatelj teh vrst. Založila bi delo „Učit. tiskarna.“ Torej na delo! Uredn.

Pozdravil je vse navzoče, zlasti še drage goste.

Oglasil se je k besedi deželni poslanec dr. Vekoslav Kukovec, ki je obrazložil otežkočeno delovanje slovenskih poslancev v deželnem zboru ter omenil, da na vsak način mora priti do jasnosti in dela.

Glede izboljšanja učiteljskih plač je poudarjal, da krivijo s tem obstrukcijo, kar pa ni prav. Nemcem je to dobrodošel izgovor.

Slovonsko učiteljstvo je ob tej priliki pokazalo, da razume tok časa in da ve samostojno političsko misliti.

Četudi so jih nemški tovariši hoteli zavesti, da bi pričeli doma delovati proti Graški obstrukciji, se ni dalo naše učiteljstvo vjeti. Ono je bilo s svojim narodom složno.

Do izboljšanja učiteljskega gmotnega stanja mora priti, v tem so vse stranke v Gradcu edine.

Nato so se zborovalcem naznanili sklepi delegacije.

Vse je z nestrpnostjo zrl na ravnatelja Schreinerja, ko je vstal, da predava o Jelici Kellerjevi.

Ker je g. predavatelj obljubil, da objavi v „Popotniku“ spis o tej deklici, ne bomo tukaj obširneje o predmetu razmišljali. Samo omenjamo, da je vladala popolna tihota v dvorani, ko je govoril g. ravnatelj. Prvič zanimiva snov, drugič poljudno in zanimivo predavanje je napravilo na poslušalce globok utisk. To je tudi pričalo živahno ploskanje, ko je govornik nehal.*)

Z občinam zborom je bila vrsta zborovanj končana.

Bela nedelja 1. 1910. je bila lep dan stanovskega delovanja in stanovske zavesti slovenskega štajerskega učiteljstva!

Znamenit izrek.

Slavni češki pisatelj Karel Havlicek je zapisal te-le zlate besede: „Naše prepričanje je, da je svoboda brez izobrazbe naroda nemogoča, in zato bo naša glavna skrb z vsemi silami širiti izobrazbo. Le izobraženi narodi so lahko v resnici svobodni!“

Tovariši, tovarišice, imejmo vedno v mislih te zlate besede!

Nekaj podatkov

k predavanju ravnatelja H. Schreinerja o gluho- in slepi Jelici Kellerjevi.

Piše: J. A.

Ker je bil 3. aprila t. l. temeljitemu predavanju ravnatelja H. Schreinerja čas tako pičlo odmerjen, se nisem mogel zglasiti k besedi; zato podajam tem potom nekaj misli o tem čudeznem pojavu, ki ga je gospod predavatelj tako mojstrsko svojim poslušalcem opisal — na podlagi lastne izkušnje.

Ko sem se učil pred desetimi leti na dunajskih zavodih gluho- in slepi učiteljskega poučevanja in sem po prebitem specialnem izpitu v svrhu izpopolnitve svojega znanja obiskal več gluho- in slepi učiteljskih zavodov v Berlinu, so ravno pričeli pisati razni ameriški listi o čudoviti Jelici Kellerjevi. Vsi učitelji gluho- in slepi učiteljskih zavodov so bili jako sloveči strokovnjaki — ki sem z njimi takrat o tem skoro neverjetnem slučaju govoril, so tedaj smatrali ta pojav za navadno ameriško časopisno raco.

Pozneje, ko sem že samostojno poučeval v prvem in drugem šolskem letu na gluho- in slepi učiteljskih zavodih, je izšla ona knjiga, v kateri Jelica Kellerjeva priobčuje svoj životopis, sem verjel že bolj v možnost tega osamljenega, res čudovitega pojava na dušeslovnem polju. Pripisoval sem razne izraze, ki jih je napisala Jelica Kellerjeva v omenjeni knjigi — kakor opis barv, narave, solnčne luči itd. — le sugestiji, ker je občevala s polnočutno svojo učiteljico in čitala le knjige, ki so jih z istimi izrazi spisali le polnočutni pisatelji. Da bi slepec tudi potom tipa mogel ločiti barve in sploh one vtiske, ki nam jih podaje le vid — to je popolnoma izključeno.

Vse drugače pa je s akustičnimi pojavi, ki jih sprejemamo potom sluha. Pri teh pridejo tresljaji od njihovega provzročitelja do bobnič, po slušnih koščicah do labirinta in in slušnega živca ter po tem v oni del možgan, ki te vtiske sprejemajo. To se vrši tako hitro, da pri govorjenju niti posameznih glasov ne slišimo, marveč le glasovne skupine-besede.

*) Opozarjamo na tozadovni članek v današnjem listu. Uredn.

Enako pot odnotraj naven napravlja naše mišljenje v zvezi z govorjenjem. Ker sprejema polnočuten človek govor potom sluha — to je tresljaje, ki jih provzročajo naši govorni organi, tvoreč glasnike — tudi v govorjeni besedi misli, in sicer tudi tako hitro, da ne misli tu na posamezne glasnike, ampak le glasovne skupine.

Kar hoče človek povedati, najprej misli. Iz onega dela možgan, koder se proizvaja misel, se bliskoma po drugem delu možgan ukaže onim živcem, ki so v neposredni zvezi z mišicami, ki govorne organe in dihalna raztezajo in krčijo tako, da tvorijo posamezne glasove in glasovne skupine. Vse to se vrši tako hipno in se od nežne mladosti tako naravnim potom razvija in izpopolnjuje, da odrastel človek na to ne pazi in niti ne misli. Tako pri polnočutnem človeku.

Poglejmo si sedaj dete, ki je slepo rojeno ali je v prvih mesecih, oziroma letih izgubilo vid! Kako se to razvija? Prav enako kot polnočutno — v posameznih slučajih morda malo počasneje, a vendar istim potom kakor to. Prisvoji si govorjenje in misli, v govorjeni besedi — torej je v tem bistveno enako polnočutnemu človeku.

Vse drugače pa je z rojenim glušcem ali zgodaj oglušelim človekom. Ko njegov vidni živec prične sprejemati to, kar se mu v očesu zreali, sprejema to čisto individualno — po svoje. Nikdar ni čul mile materine govornice, niti ne pozna ljubkih izrazov negovanja. Ne ve, kaj je prav in ni prav, ker ga ne more nihče poučiti. Poleg tega se še takim nesrečnim otrokom — saj obupanim staršem ni šteti tega v zlo — navadno vse dopušča in tako postane tak otrok poleg tega, da je čisto divji, še neizrečno trmast. Kako pa ti nesrečnejši mislijo? Tako, kakor so vnaue vtiske sprejemali — v podobah.

Primerjalo bi se lahko misli gluščeve s kinematografom. Tako se vrste njegove misli — slika za sliko. V tem je torej glušec bistveno popolnoma drugačen človek od polnočutnega ali od slepeca.

Glušec pa delimo v tri glavne skupine.

1.) Popolnoma gluhe, pri katerih je slušni živec totalno uničen. Nemeč jim pravi Stocktaube.

2.) One glušce, ki prav močen ropot — strel, grom itd. — slišijo. Nemeč jih nazivlje Schallhörende.

3.) Prištevamo k njim tudi tiste, ki na uho močno izgovorjene vokale slišijo. Nemeč jim pravi Vokalhörende.

Glušci vseh treh vrst se zamorejo uspešno le potom artikulacije poučevati. Artikulacijo imenujemo pouk, ki prisvoji s pomočjo tipa in vida glušcu glasovno govorjenje. S pomočjo imenovanih čutov se nauči glušca najprej pravilno dihati in govorne organe pravilno postavljati ter končno vibriranja raznih mišic govornih organov, da v zvezi s pravilnim dihanjem tvorijo glasove. Da je pri tem trudapolnem delu tip glavni pripomoček, ve le oni, ki je že 10 mesecev poučeval po 5 do 6 ur na dan ves čas tako, da je objemala ena učenčeva dlan njegovo grlo in podbradek, druga pa isto na učenču samem.

Podrobneje se tu ne morem spuščati v opis tega poduka, ker to ni tu moj namen. Toliko se mi je za razumevanje naslednjih mojih trditvev zdelo potrebno.

Slehnemu je znano, da naša levica ni tako močna in spretna kot desnica, ker delamo in opravljamo glavno vse le z desnico. Ako si posameznik pokvari, oziroma izgubi desnico, potem je šele prisiljen rabiti levico, ki se z vajo enako izpopolni in izkrepi kakor desnica. Angleži in Američani že v ljudski šoli vadijo poleg desnice tudi levico, n. pr. pri pisanju, risanju i. t. d.

Kakor je z udi človeškega telesa vidno in samo obsebi umevno, tako se godi z našimi čutili — le bolj prikrito.

Če izgubi človek vid ali sluh ali če se brez teh čutov rodi mora stopiti v službo in se intenzivneje razviti drugi čut; pri slepih sluh in tip — pri glušcih vid in tip — pri obeh torej tip — le manje vonj in okus.

Tip mora torej pomagati ne samo slepeu, ampak tudi glušcu. Tip slednjemu pripomore, da se mu prisvoji govorjenje, ki ga ni in ne bo nikdar slišal — pa se vendar s polnočutnimi lahko meni in zunajmi govori. Ta čut, ki je pravzaprav pomagal glušcu, da se mu je odprl svet in da je pričel pravilno umevati to, kar je videl — ta čut ga je preobrazil šele v pravega človeka, ki mu je pod do nadaljne izobrazbe odprta. Da je pa ta čut pri glušcih

in slepih bolje razvit kot pri polnočutnih, je popolnoma naravno, zakaj zadnji ga toliko ne rabijo — slepecem in glušcem je pa neobhodno potreben.

Pri artikulaciji, kjer je tip glavni pripomoček, da se glasovno govorjenje prisvoji tudi glušcem se tudi le-ta silno razvija in izpopolnjuje. Ne samo, da čuti glušec ritem, ampak tip njegov se tako izpopolni, da loči tudi posamezne tresljaje med seboj. Naj navedem mimogrede dogodek, ki sem ga doživel pred 10 leti na Dunaju!

V predpustnem času je bilo, ko dobim vabilo na ples gluho- in slepih. Kar debelo sem gledal in mislil najprej, da je to kaka šala ali velikomestna reklama. Ko sem pa razvidel iz vabila, da se vrši ta ples res v onih lokalih, koder se shajajo dunajski gluho- in slepi, združeni v raznih društvih, sem prav težko pričakoval onega dne.

Ko pridem na plesišče, vidim veselo vrvenje in gibanje, skoro živahneje kot na veselici polnočutnih. Vojaška godba je igrala a silno glasno. Opazil sem, da so v orkestru podvojeni vsi oni instrumenti, ki proizvajajo močne glasove. Kaj pa plesalci? Čisto pravilno kretanje, plesanje pravilno — veseli in zadovoljni obrazi plesalk — nisem si mogel misliti, da bi bili to glušci. Povprašam torej navzočega znanca — tovariša iz neke dunajske gluho- in slepi učiteljske šole — kje so vendar polnočutnih prepričajte se sami! — mi odgovori.

Pristopim torej k prvi prosti dami — in po običajnem poklonu zaplešem poskočen dunajski valček . . . pa plesala je tako pravilno in lahko, da sem mislil: Dobil sem slučajno polnočutno plesalko. Med plesom, ko se človek malo oddahne od vrtenja in čaka na vrzelj, skozi katero bo nadaljeval svoje delo — ogovorim plesalko. Ne odgovori mi ničesa. Misleč, da me zaradi glasne godbe ni razumela; ponovim ogovor glasneje. Nič! Sedaj sem pač dvomil, da bi slišala — zato postojim na dobro razsvetljenem prostoru — plesalka me pogleda — jaz pa ponovim počasi in razločno artikulajoč prejšnje vprašanje, in umela me je. Govorila je precej dobro in razločno, a bila je čisto gluha.

Kmalo sem se prepričal, da je večina dam bilo na tej veselici gluho- in slepi učiteljskih zavodov. Opazoval sem posamezne pare in se prepričal, da glušec z gluško ravno tako dobro in pravilno pleše. V sredi dvorane je stal učitelj plesa in pazil na red. Godba doigra komad — nekateri pari se še sugestivno vrte, da jih hiti učitelj ustavljati.

Da so plesali prav v lepem redu kadrijo, ki jo je omenjeni učitelj z besedo in gestami aranžiral, ni bilo več tako čudno videti. Zabaval sem se prav imenitno na tem plesu in se mnogo naučil. Prepričan sem bil, da je tip glušcu veliko nadomestilo sluha in se mora jako fino razviti, ter sklenil, povečati pri svojem prihodnjem poklicu največjo pozornost razvitku tega čuta.

Na nekaterih avstrijskih zavodih za gluho- in slepi učiteljskih zavodih je ostal tako imenovanih slušnih vaj. V posebni učni sobi so bili bobni, činele, trompete in razni taki instrumenti, ki se z njimi proizvaja močne glasove. V Nemčiji jih nisem našel več, a pravili so mi, da so te vaje tudi gojili, končno pa po hudih in viharjih debatah na nekem zboru učiteljev gluho- in slepi učiteljskih zavodov, da se te vaje, ki pouku nič ne koristijo, opuste. Kako pa se je prišlo do teh vaj? Pred kakimi 15 do 20 leti je na dunajski medicini neki profesor specialist za ušesne bolezni imel pacienta, ki je bil gluh, a se je potom artikulacije naučil govoriti. Profesor je neki dan opazil, da je njegov pacient izgovoril nek samoglasnik, ki se je nahajal v ravnokar poprej od njega izgovorjeni besedi, dasi so se njegova usta nahajala za pacientovo glavo, da jih ni mogel videti. Izgovarjal mu je potem posamezne vokale za tilnikom, in glušec mu jih je pravilno odgovarjal. Tako je delal dlje časa s tem in še z drugimi glušci različne poizkuse in končno sestavil neko navodilo s trditvijo, da se z raznimi slušnimi vajami, to je proizvajanjem močnih glasov z različnimi instrumenti, glušcem sluh izboljšuje in tako je mogoče jih na ta način zdraviti. Dovolilo se mu je tudi, da je te svoje vaje in poizkuse redno gojil na nekem dunajskem zavodu za gluho- in slepi učiteljskih zavodov. Spravil je vso stvar v javnost in svojo trditvev s takimi dokazi podprl, da mu je večina učiteljev gluho- in slepi učiteljskih zavodov je pričel uvajati razne take slušne vaje, ki jih je še izpopolnila fantazija posameznikov. Razni strokovni in drugi listi so v bombastičnih člankih oznanjali svetu: Glušci se dajo ozdraviti! — To pa ni trajalo dolgo. Poleg pristašev je imel omenjeni profesor tudi nasprotnike v novoobjavljeni metodi zdravljenja. To so bili oni učitelji gluho- in slepi učiteljskih zavodov, ki so počevali mnogo let gluho- in slepi učiteljskih zavodov, ki so končno profesorju in svojim tovarišem, ki so šli za njim, dokazali, da se je možak sila motil. Dotični pacient glušec ni namreč slišal teh glasov, ampak jih je na tilniku, ker jih je profesor v bližini tega izgovarjal — čutil in razločeval tresljaje, ki jih je provzročil govorni organ pri izgovarjanju. Tip njegov se je pa pri artikulaciji tako razvil in izpopolnil, da je ločil tresljaje posameznih vokalov. Tako je bilo z vsemi tedanjimi pacienti, in zavod za zavodom je pričel opuščati ravnokar omenjene slušne vaje, in menda ni dandanes več gluho- in slepi učiteljskih zavodov, ki bi jih še gojila.

Ta pojav nam kaže, kako se z artikulacijskim poukom razvije in izpopolni pri glušcih tip.

Ko sem v letih 1900 do 1902 poučeval sam gluho- in slepi učiteljskih zavodov, sem predelal artikulacijo v osmih in pol mesecih in dosegel, da je vseh dvanajst otrok izgovarjalo vsako besedo in odgledovalo mi od ust ter molilo — mehnično seveda — „Oče naš“ — in „Češčen si Marija“.

Pri artikulacijskem pouku sem opazil, kako se je razvijal glušcem tip. Koncem prvega šolskega leta, zlasti pa v drugem šolskem letu sem obračal vso pozornost razvitku tega čuta. Prilike in časa sem imel dovolj izven šolskih ur, ko sem imel vsaki tretji dan nadzorovalno službo ter bil toliko časa pri otrokih, da so legli k počitku. Razne igre so mi dale že priliko, opaziti razvoj in napredek tipa.

Igrali so otroci tudi igro slepe miši. Tu je dotični, ki so se mu zavezali oči, izgubil še vid in bil sedaj podoben Jelici Kellerjevi. Pa kako spretno je lovil in ko je koga zagrabil, ga je tudi imenoval. Spoznal ga je s tipom po obleki in velikosti skoraj tako hitro kot bi ga videl. Delal sem zlasti artikulacijske poizkuse in spoznal, kako se tip razvija in izpopolnjuje. V drugem šol. letu mi je vsak moj učenec že izgovoril glasnike (vokale), ki sem mu jih govoril na tilnik ali v dlan tako, da ni videl mojih ust, ampak čutil in razločil tresljaje pri izgovarjanju posameznih vokalov. Bolj nadarjeni med njimi so tudi že občutili tresljaje posameznih krajših glasovnih skupin — krajše besede, pri katerih je vezal 2 vokala le en konzont, to pa tudi oni, pri katerih je bil slušni živec popolnoma uničen in ki bi ne slišali niti strela iz topa niti groma.

Pri posameznih sem opazil, da so čutili, eno roko na mojem, drugo pa na svojem grlu držoč, tresljaje posameznih vokalov tako dobro, da sem jih spravil v višino in nižino od 2—3 intervalov.

Kar službujem na štajerskem, sem poučeval le enega glušca dobrega pol leta. Ta glušec je predelal v prvih dveh šol. letih slovensko artikulacijo v Gorici, pozneje se je pa šolal na graški gluho- in slepi učiteljski šoli pismenim potom in z gestikulacijo. Govorni organi so mu že odrevenili, in izgovarjal je posamezne besede in besedne skupine jako nerazločno; zato se je privadil občevanja s polnočutnimi — pismenim potom.

Predelal sem žnjim na novo artikulacijo — slovensko in nemško abecedo in glasovne skupine obeh jezikov. Prvi mesec sva občevala le pismeno, ker me on ni umel, zakaj tudi jako slabo je odgledoval, njega pa jaz nisem umel, ker je jako slabo in nerazločno govoril. Bilo mu je že 20 let. Kmalo sem pa videl uspeh svojega truda. Po predelani artikulaciji sem pričel z raznimi govornimi vajami in s čitanjem. Čital je lepo glasno in razločno in govoril tako, da je marsikateri njegov znanec mislil, da se mu sluh vrača. Bil je pa in ostal bo vedno popolnoma gluh. Tega glušca sem pripravil, da je pričel pri artikulaciji posameznih vokalov v višino in zopet v nižino do 5 intervalov. Pri čitanju je že pazil na to, da je pri večji glas povzdignil in pri piki z glasom padel, kakor delamo polnočutni. Če bi se bil ta glušec v šolski dobi 6 do 8 let pravilno in le potom artikulacije poučeval, bi bil govoril tako dobro, da bi se skoro ne opazilo, da je gluh. A staro orodje popravljati — ne napraviš nikdar tako trpežno in dobro, kot bi izdelal novo.

Pri glušcih, ki so se potom ročnega ali prstnega alfabeta z gestikulacijo izobraževali,

oziroma se še vedno izobražujejo, ne pride tip skoro nič v poštev. Tam postane le vid pozornejši in se izpopolnjuje. Pri artikulacijskem pouku, t. j. s prisvajanjem govorjenja z glasniki in z odgledovanjem od ust govorečim, se pa tip in vid jako izpopolnita in razvijeta.

Jelica Kellerjeva pa je izgubila v nežni mladosti vid in sluh. Moral se je torej v tem izrednem slučaju — ki ga občuduje ves omikani svet — razvijati tip s podvojeno silo, ker je to zahteval izgubljeni vid in izgubljeni sluh.

Da se je pa ravno v tem slučaju tip tako izpopolnil, smelo trdim, da je k temu največ pripomogel artikulacijski pouk, t. j. prisvajanje glasov potom govorjenja. Jelica piše sama v knjigi „Moj svet“, da je sleherni njen atom za se vibroskop. S temi besedami je dovolj označila, kako fino razvit tip ima. Tudi vonj se ji je — kar je naravno — bolje razvil, kakor se razvije pri polnočutnih, gluših in slepih, ker ga ne rabijo toliko. Pri Jelici je pa narava tudi ta čut uporabila. V omenjeni knjigi opisuje Jelica krasno naravo, piše, kako vonja zrak na polju, v gozdu, v sobi i. t. d.

Ko jo je pred dvema letoma obiskal učitelj graške gluhonemnice, G. Pipetz, gotovo strokovno najbolj naobražen učitelj tega zavoda, je priobčil in opisal ta obisk nad vse zanimivo. Med drugim pripoveduje: „Ko vsa sedela v verandi njene vile, je pričelo deževati, in opozoril jo na to. Smehljaje mi odgovori: „Vem, jaz dež vonjam.“ Zanimivo je tudi to, da je bila Jelica pri tem obisku tolmač med imenovanim učiteljem in njeno vzgojiteljico Mrs. Sullivan — sedaj poročeno Macy. Ta vzgojiteljica ne zna nemški, on pa le malo angleščine. Učitelj je s pomočjo ročnega alfabeta na roko povedal Jelici stavek nemški, in ona je prav razločno — trdo seve in monotonno kakor glušci — to povedala z besedo v angleščini in obratno. Ko ji je razlagal, kako poučuje tudi on nekega učenca, ki je tudi izgubil sluh in vid, s pomočjo lastnega ročnega alfabeta in ji je na roki tipal znake posameznih glasnikov, ki jih je obenem izgovarjal, je Jelica z drugo roko držel jo pred njegovimi usti, občutila tresljaje, proizročene pri izgovarjanju posameznih glasnikov, in glasnice tudi izgovarjala. Imenovani učitelj, ki med vsemi dokazi v tem skoro neverjetnem pojavu, kar sem jih do sedaj čital, najbolj verjamem, trdi, da je Jelica Kellerjeva po njegovem prepričanju popolnoma slepa in gluha. One izraze, ki jih rabi v svojih spisih, ki jih le polnočutni ljudje morejo pojmiti, pripisuje ta strokovnjak čitanju knjig in spisov polnočutnih pisateljev in pa neizmernemu stremljenju nje-nemu, da bi bila polnočutnim v izobrazbi kakor le možno enaka.

K razvitku in izpopolnitvi tipa pripomore mnogo artikulacija, kar se pri pouku glušcev lahko opaža. Ta pouk nam pa še mnogo drugega pokaže in odkrije. Tu se vrši v prvih štirih šol. letih — z veliko težavnostjo in naporom učitelja — ono, kar se polnočuten otrok v prvih letih do vstopa v šolo tako naravnim potom brez truda prisvoji. Za dušeslovje je ravno gluhonemnica, na kateri se izključno glušci potom govorne besede izobrazujejo, bi rekel lahko — nekako najboljše in edino naravno in živo učilo. Zato bi sodila druga deželna gluhonemnica, ki jo v kratkem na Štajerskem ustanove — edinole v Maribor, kjer so kar tri učiteljsišča. Tu bi se učiteljsiščnike ne samo z metodo tega pouka — kar pa ni tako važno za ljudskošolskega učitelja — seznanilo, marveč bi se jim iz dušeslovja marsikaj na živih modelih pojasnilo, kar se s samo besedo le težko dožene. Končno omenjam še prerisnične besede gospoda predavatelja v Celju, da so naša učiteljsišča slabo in napačno organizovana.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v nedeljo, dne 1. maja 1910, ob pol 11 uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
  2. Dopisi in društvena poročila.
  3. Predavanje tov. Rosine o Stanku Vrazu.
  4. Poročilo delegatov o zborovanjih „Zveze“ z dne 3. aprila t. l. v Celju.
  5. Slučajnosti.
- K prav obilni udeležbi vabi

o d b o r.

Učiteljsko društvo za laški okraj priredi — kakor sklenjeno — v četrtek, dne 5. maja t. l. izlet v Št. Jur ob juž. železnici,

kjer bo isti dan praznovalo „Učiteljsko društvo za celjski okraj“ svojo 40 letnico.

Ker se je razvilo naše društvo iz celjskega, je naša častna dolžnost skrbeti za to, da se udeležijo vsi udje krepkega vinčka slavja svoje 40 letne matere.

K banketu se naj blagovolijo prijaviti udeleženci izleta tov. Antonu Sivka, nadučitelju v Št. Jurju.

Vse p. t. članice in člani vabi k polnoštevilni udeležbi najprijaznejše

Anton Gnus,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiško-sevniški okraj je zborovalo dne 6. t. m. v Brežicah ob prav dobri udeležbi.

Med udeleženci je bil tudi član društva, okrajni šolski nadzornik G. Vodusek, ki je v svojem govoru poudarjal velikanski pomen učiteljskih organizacij ter vzpodbujal člane k redni udeležbi in neumornemu delovanju v prid organizacije.

Izmed dopisov je omenjati:

a) okrožnico „Zveze“ št. 12 glede vplavevanja društvenih prispevkov in
b) okrožnico „Zveze“ št. 14 glede po-trditve pravil in določitve zborovanja.

Glede roditeljskega pisma, ki ga založi naše učit. društvo, se je sklenilo sledeče:

1. Tiskati se da 5000 izvodov.
2. Tiskarno se naprosi, da počaka z računom.
3. Vsem šolskim vodstvom se pošlje po en iztisk.
4. Vsakih sto iztisov stane 8 K, pod sto pa 10 K.

Prihodnje zborovanje se je določilo na 1. majnika v Dobovi ob 8. predpoldne.

Dnevni red:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Društvene zadeve.
4. Konferenčna vprašanja.
5. Nasveti.

Poročevalcem konferenčnih vprašanj so se določili:

- I. vpraš. tov. Pečnik in Vadnal,
- II. „ „ Jamšek in Potočnik,
- III. „ „ Medved.

Delegatom „Zavezinega“ zborovanja so se izvolili: tov. Franc Jamšek, Janko Knapič in Josip Mešiček.

Nato je predaval tov. Rismal. Predavanje „Nekaj iz knjige srednjeveškega življenja“ je bilo izborno sestavljeno ter je vzbujalo občo pozornost poslušalcev.

Ker ni bilo samostalnih nasvetov je zaključil tov. predsednik zborovanje.

Učiteljsko društvo za celjski okraj.

K že objavljenemu podrobnemu vzporedju izleta dne 5. maja t. l. v Št. Jur in slavnostnega zborovanja istotam naj se vzame na znanje še nastopno:

a) Korporativno udeležbo je prijavilo tudi bratsko šmarsko-rogasško društvo.

b) Kakor smo zvedeli, se vrši ta dan v Št. Jurju velik koncert, pri katerem se bodo pele večinoma še neobjavljene pesmi slavnih Ipavcev. Torej gotovo nekaj nad vse vabljivega!

c) Se enkrat prosimo, da se udeleženci banketa takoj prijavijo tov. nadučitelju A. Sivki v Št. Jurju. Potrebno je, da se prej ve število udeležencev.

č) Savinječani se odpeljemo nazaj z večernim vlakom ob 9.58, iz Celja do Žalca pa na skupnem vozu. Kdor se želi poslužiti skupnega voza, naj se takoj prijavi podpisanimu.

Tovarišice, tovariši, vsi v Št. Jur. Vzpodbujajmo k temu drug drugega! Franc Brinar, t. č. predsednik.

Srednješolski vestnik.

** Izprašani učiteljski kandidati, ki žele dobiti suplenturo na državnih srednjih šolah na Kranjskem ali na c. kr. učiteljsišču v Ljubljani, morajo vložiti svoje, po predpisu opremljene prošnje do 1. julija 1910, in sicer, ako že službujejo, službenim potom, sicer pa na c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko v Ljubljani.

** Goriška podružnica „Društva slov. prof. v Ljubljani“ je priredila v sredo 27. t. m. javno predavanje v veliki dvorani „Pri jelenu“. Predaval je šolski svetnik A. Šantel o esperantu.

** Učne knjige francoskega jezika za slovenske srednje in njim sorodne šole I. delu je c. kr. naučno ministrstvo dalo predpobacijo. Knjigo je spisal prof. Friderik Juvančič.

** Izzivanja nemških realcev v Ljubljani so postala v zadnjem času jako pogosta. Sedaj strašijo po Ljubljani z burševskimi čepicami in ob belem dnevu izzivajo slovensko občinstvo z tuljenjem „Die Wacht am Rein“. Ravnateljstvo realke se pa ne gane in ne stori nobenega koraka, da bi tem pobihem prepovedalo izzivanje domačega prebivalstva. Lepa vzgoja posirovelosti. Kaj bi se zgodilo, če bi se slovenski dijaki tako vedli?

** Letošnje poletne šolske počitnice. Naučni minister je izdal sledečo odredbo glede letošnjih poletnih šolskih počitnic za srednje šole, učiteljsišča in navtične šole: Šolsko leto

1909/10. se zaključí v Galiciji 30. junija, v Bukovini 15. julija, v Boleanu in Meranu 30. junija, v Trentu in Roveretu 23. julija, v vseh drugih mestih 2. julija. Šolsko leto 1910/11. se začne v Galiciji 1. septembra, v Trentu in Roveretu 1. oktobra, v vseh drugih mestih 9. septembra, Prvi semester šolskega leta 1910/11 se zaključí v Trentu in Roveretu 28. februarja 1911, v vseh drugih mestih 31. januarja. Semestralne počitnice odpadejo, binkoščne pa ostanejo neprikrajšane.

** Ruski jezik se na Japonskem vedno bolj širi. Učijo se ga že širši krogi. Dosedaj je uvedena ruščina kakor obilgaten predmet v 16 japonskih srednjih šolah. Ruski listi si pridobivajo vedno več naročnikov. Nekateri Rusi se bojijo, da se Japonci zopet pripravljajo na vojno z Rusijo, zato se uče tako pridno ruščine.

Književnost in umetnost.

„Matica Slovenske“ 173. odborova seja se je vršila dne 15. aprila. Predsednik naznanja, da je zastopal Matico pri pogrebu rajnega pesnika Medveda in v spremstvu treh drugih članov pri glavni skupščini „Maticе Hrvatske“ v Zagrebu. Poroča o dopolnilnih volitvah na letošnjem občenem zboru Maticе Slovenske. Vsi vnovič ali nanovo voljeni odborniki so voljeni na štiri leta. Pri volitvi predsedstva, blagajnika in dveh ključarjev se voli enoglasno dosedanji predsednik dr. Ilesič, enako blagajnik in oba ključarja. V knjižni odsek se uvrstila na občenem zboru novo izvoljena odbornika Koder in dr. pl. Bleiweis; Koder se pridruži še poleg tega gospodarskemu odseku. Odda se tisk „Letopisa“ in „Prevodov iz svetovne književnosti“. Oddaja „Zabavne knjižice“ se odloži na prihodnjo sejo. V deželni umetniški svet pošilja „Matica“ kot svojega zastopnika ravnatelja I. Šubica. Določijo se recenzenti nekaterim rokopisom; prevod Zeyerjevega romana „Jan Marija Plojhaž“ je izgotovljen. Za 1909. leto se je prodalo 4255 garnitur, med dijake se jih je razposlalo po dve kroni 150. Za tekoče leto se je nabralo dozdej 822 naročnikov, skupno število naročnikov slovenskega zemljevida pa znaša 900.

Mednarodno umetniško razstavo so otvorili dne 23. tega mes. v Benetkah.

„Naša bodočnost“, glasilo napredne mladine, objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Slovenska mladina — v Sokolske vrste! — 2. Zakaj plačujemo davke? — 3. Živali na potu. — 4. Naš najbližji sosed — mesec! — 5. Alkoholizem v starem veku. — 6. Vestnik za sokolski naraščaj — 7. Listek. — Toplo priporočamo!

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Avgustin Požegar: Svobodna beseda o svobodni metodi. — 2. Karel Kveder: Vzgojni pomen domačije in šole. — 3. J. K.: Četrty avstrijski kongres za oskrbo slaboumnih otrok. — 4. Fr. A. Jerovek: Blaž Matek. — 5. Dr. Jos. Tominišek: Kako pišimo krajska lastna imena? 6. Književna poročila: Ocene. — Novosti. 7. Razgled: Jezikovni drobci. — Časopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Višešolski vestnik. — Šolstvo v tujini. — Mala poročila.

50-letnica pesmi „Naprej, zastava Slave!“ Letos bo 50 let, odkar je bila zložena in se prvič pela naša slovenska himna. Odbor „Glasbene Maticе“ je v svoji seji sklenil, da se tem povodom jeseni priredi skladatelj in častnemu članu „Glasbene Maticе“, Davorinu Jenku, časten večer. Prvič se je pesem pela 23. oktobra pred 50. leti. Zložena je bila na dan 16. maja.

Turki pred svetim Tilnom. „Slov. Narod“ piše: Kot drugi zvezek Jan Legove mladinske knjižice je izšla v zalogi „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ zgodovinska povest „Turki pred sv. Tilnom“, ki jo je spisal Julij Slapšak in jo je s častno nagrado odlikoval ljubljanski občinski svet. Cena 1 K 20 v, s pošto 1 K 36. — Povest je jako dobro zasnovana in izvedena, jezik je vzoren, slog preprost, a pester, primeren mladini. Nič vsiljivega moraliziranja, a vender mnogo dobrih in umestnih naukov. Povest se jako ugodno razlikuje od tistega smetja, ki ga je toliko razdanega pod naslovom „mladinska literatura“. Želimo, da bi se knjižica kar mogoče razširila med mladino in da bi našla pot v šolske knjižnice. Želimo ji, da bi pri ljudskošolskih knjižnicah imela več sreče, kakor jo je imela prekrasna Erjavec-Sajovičeva knjiga „V naravi“, ki se je sicer po zaslugi srednješolskih profesorjev v mnogo razprodala, ki je pa v zlic toplemu pričelilu deželnega šolskega sveta našla pot le v kakih 50 ljudskošolskih knjižnic in dobila med ljudskimi učitelji samo v Kostanjevici vnetega razširjevalca. Mladina je potrebna dobrega, zabavnega in vzpodbudnega čtiva — naj bi našli „Turki“ pred sv. Tilnom“ mnogo razširjevalcev in še več bralcev!

Politiški pregled.

* Odlok c. kr. naučnega ministrstva glede Haleyjevega kometa. Posl. dr. Dulibič, Hribar, dr. Rybar in tovariši so dne

14. t. m. vložili sledečo interpelacijo na ministrskega predsednika naučnega in notranjega ministra: Po današnjih časniških poročilih je c. kr. naučno ministrstvo povodom povratka Haleyjevega kometa in zaradi tega se javljajočih pojavov med ljudstvom, kakor n. pr. strah pred koncem sveta in izkoriščanje ljudstva od špekulantov itd., izdalo odlok, ki je v prvi vrsti namenjen namestnikom v Trstu in Dalmaciji in dež. predsedniku na Kranjskem, v katerem se omenja, da vlada med kmetijskim prebivalstvom južnih kronovin, posebno med manj izobraženimi sloji v Dalmaciji velik strah zaradi prikazni kometa; pripadniki teh slojev baje celo nameravajo prodati vse imetje in denar zapraviti. Zato naučno ministrstvo poziva omenjene funkcionarje, naj potom šole in prižnice vplivajo pomirjevalno na prebivalstvo in s tem preprečijo morebitne obžalovanja vredne blodnje in nespametna dejanja prebivalstva. — Podpisani morajo izrečno izjaviti, da ne vladajo niti v Dalmaciji niti na Primorskem in na Kranjskem med najširšimi sloji omenjene ali druge bojazni. Vse, kar se pripoveduje o tem, ter o namerah prodajati imetje in o možnosti, da bi prebivalstvo kaj nespametnega storilo, sloni na zlobni izmišljotini oseb, ki so sovražne našemu prebivalstvu in dajejo take napačne informacije na višja mesta in take napačne govornice nalašč razširjajo, da bi naš narod poniževali in izpostavili sramotenu. — Naše prebivalstvo je glede povratka kometa popolnoma mirno, se ne boji konca sveta in v tem oziru ne potrebuje poukov. Naši časniki sami niso vzemirjali s pretiranimi poročili ljudstva, kakor se to godi drugje. — Name-ravani pouki v šoli in na prižnici so pa v stanu čisto mirno prebivalstvo alarmirati. Zato si dovoljujemo vpračati nj. ekscelence: Ali je res, da je c. kr. naučno ministrstvo izdalo omenjeni odlok, in če je res, kako se glasi in kako opravičuje nj. ekscelence one po časniških poročilih v odloku obsežene in naš narod globoko žaleče sumnje?

* Odprava potnega lista v prometu s Srbijo. Ministrstvo za notranje stvari objavlja, da je srbsko ministrstvo za notranje stvari popolnoma odpravilo potni list za v Srbijo in iz Srbije.

* Volilne listke za bosansko-hercegovske deželnozbornske volitve. „Večerni Sarajevski List“ je objavil že dovršene volilne listke za bosanske in hercegovske deželnozbornske volitve. Vseh volilcev je 402.164, in sicer je srbsko-pravoslavni volilcev 173.127 ali 43.05 odstotkov, mohamedanskih 137.365 ali 34.15 odstotkov in rimsko-katoliških volilcev 88.929 ali 22.21 odstotkov. Ostanek 2744 volilcev, oziroma 0.95 odstotkov se razdeli med Žide in na konfesije, ki nimajo mandatov.

* Preganjanje Slovakov. Kraljeva kurija v Budimpešti je obsodila sivega in starega slovaškega župnika Kocoureka na 16 dni temnice in 200 K globe zaradi „ščunjanja proti državi“. Na priporočilo pravosodnega ministra je cesar župniku odpustil kazen v državni temnici.

* Izganjanje Židov iz Rusije je zavzelo v zadnjem času znatne demensije. Iz Podwoločyske poročajo: Z vsakim vlakom prihaja iz Kijeva vse polno židovskih družin, ki so bile odtam izgnane. Večina izgnancev se naseljuje v Krakovem in Levovu. Doslej je bilo izgnanih iz Kijeva 651 židovskih rodovin.

* Volilna reforma na Hrvaškem. „Pokret“ priobčuje nekatere podrobnosti volilne reforme, ki se ima v kratkem predložiti hrvaškemu saboru. Po novi volilni reformi imajo volilno pravico po mestih vsi, ki so izpolnili 24. leto in ki plačujejo najmanj 10 kron, v Bakru, Senju, Karlobagu, Gospiću, Otočcu in Ogulinu pa najmanj 6 kron direktnega davka. V drugih okrajih imajo volilno pravico tisti, ki plačujejo najmanj 15 K, v Liki pa najmanj 6 kron direktnega davka. Pasivno volilno pravico imajo tisti, ki uživajo že najmanj 5 let domovinsko pravico na Hrvaškem, ki znajo pisati in so večji hrvaškega jezika. Od volilnosti so izključeni vsi deželni in občinski uradniki, učitelji in profesorji, izvzemši vseučiliških profesorjev. Za kandidata se proglasi tisti, ki ga kandiduje najmanj 15 volilcev. Ako je v kakem volilnem okraju prijavljen samo en kandidat, ga volilna komisija proglasi za izvoljenega brez volitve, to je brez glasovanja.

* Slovanski kongres v Sofiji. Iz Belgrada pišejo: V vseh tukajšnjih krogih vlada velikansko zanimanje za vseslovanski kongres v Sofiji. Udeležijo se ga najodličnejši politiki vseh strank. Časopisi so celo poročali, da se kongresa oficialno udeleži prestolonaslednik kraljevič Aleksander. Ta vest je netočna. Kraljevič Aleksander se kongresa oficialno ne udeleži, ker so prireditelji kongresa načeloma sklenili, da prireditev ne sme imeti oficialnega značaja in da se mora preprečiti vse, kar bi lahko zbuvalo sum, da stoji v ozadju te slovanske prireditve ta ali ona vlada, ta ali ona vladarska hiša. Ker pa se kraljevič Aleksander izredno zanima za novo slovansko gibanje, je izrazil željo, da bi se smel slovanski prireditev udeležiti kot privatnik, kot gost. Ako srbska vlada ne bo imela ničesar proti temu, je umljivo, da bodo prireditelji kongresa sprejeli kraljeviča. Sicer pa vprašanje o udeležbi ali neudeležbi kraljeviča Aleksandra na slovanskih prireditvah ni definitivno rešeno. Ako

se vlada izreče za to, da sme kraljevič kot privatnik prisostvovati sofijski slavnosti, potem je gotovo, da se kraljevič Aleksander udeleži prireditvev v družbi bolgarskega prestolonaslednika Borisa, ki je prav tako navdušen Slovan kakor kraljevič Aleksander. Govori se, da se sofijskih prireditvev udeleži pod vsakim pogojem kraljevič Gjorgje, in sicer ne glede na to, ali mu vlada to dovoli ali ne.

* **Za splošno volilno pravico na Turškem.** Socialno demokratska stranka v Sounu je poslala parlamentu peticijo za uvedbo splošne in enake volilne pravice. Peticijski odsek je to vlogo zavrnil.

Kulturno delo.

+ **Tržaško učit. društvo** je sklenilo, kakor je poročal svoj čas „U. T.“, na sestanku 17. febr. v odgovor na podel napad „Slovenca“ na našo obrambno šol. družbo, da ne čuti samo pravice, temveč celo dolžnost sodelovati pri kulturnem delu dr. C. in M. ter da bo to dolžnost v bodoče izvrševalo s podvojenimi silami.

Od besed so naši tržaški tovariši po svoji stari navadi prešli takoj k dejanju. Priglasili so se k obrambnemu skladu C. M. družbe, zbrali ter odposlali tudi hkrati 200 kron. Nadalje so najintenzivneje sodelovali pri ustanovitvi novih podružnic v tržaški okolici. Od teh pet, to pomeni vzevalih podružnic je večina nastala po iniciativi naših tovarišev. V dokaz bodi dejstvo, da so trem novim podružnicam predsedniki naši tovariši, in sicer podr. na Opčinah tov. Sorč, podr. v Trebčah tov. Bratož, podr. v sv. Mar. Magd. tov. Stubel. A tudi pri ostalih dveh (v Sv. Križu in v Bazovici) se menda ne motimo, če sodimo, da so tudi tu sodelovali naši tovariši.

To je bil dostojen odgovor na ono mahanje „Slovenčevega“ dopisnika. „Der Hieb sitzt!“ bi rekel Nemec. A kolikor poznamo svoje tovariše ob sinji Adriji, smo popolnoma prepričani, da po Aškercovih besedah „stojte pripravljene še s pestmi“.

Na to pričujočo vest bi pa opozorili še posebno gotove „rodoljube“, ki ravno niso klerikalci, a časih tudi zapadejo v klerikalen greh, da po kavarnah radi zabavljajo čez učiteljstvo, ki baje „nič ne dela, a samo lenuhari“.

Obrambni vestnik.

* **Štrukelj in Odlasek.** Naš dopisnik nam poroča: Ko sem se pred več tedni mudil mimogrede v Dobropoljah ter povpraševal po tem in onem, sem imel priliko čuti, kako jako je bilo tamošnje ljudstvo razjareno na nadučitelja Štruklja in splošno na vse učiteljstvo. Menda je dala povod neka Štrukljeva ovadba na dež. šol. svet zaradi neizterjanih glob za šolske zamude. Take splošne razburjenosti proti učiteljstvu še nisem zlepa videl in takega zabavljanja še tudi nisem slišal, kakor je ob tisti priliki padalo po dobropoljskih gostilnicah zlasti na nadučitelja Štruklja in učitelja Odlaska. — Ker pa sta oba tovariša prav „pridna“ klerikalca, se mi je to še bolj čudno zdelo, saj so Dobropolje znane kot najbolj klerikalen kraj na vsem Slovenskem. In ko se je „Slovenec“ bahal kmalu na to, kako spoštuje „naše dobro verno ljudstvo“ dobre „krščanske“ učitelje, sem se nehote spomnil psovk in groženj, ki sem jih slišal v Dobropoljah. Pa sem napisal tisto notico in postavil nadučitelja Štruklja in učitelja Odlaska za zgled, da „naše dobro verno ljudstvo“ tudi še bolj pobožnih in brumnih učiteljev ne spoštuje tako, kakor bi rad natvezil „Slovenec“ javnosti, kadar snubi za „Slomškarijo“. Če bi bilo kaj moštvva v teh cenjenih tovariših, tedaj bi morala odkrito priznati, da je to žalibog le preveč — res. Tega priznati si seveda nista upala in da bi javnost nasula peska v oči, sta poslala v „Slovenca“ neko „izjavo“, v kateri nas pozivljata, da naj jim navedemo kar imena tistih, ki so jih hoteli pometati iz stanovanj. Mi odgovarjamo na to: Imena dotičnikov nam niso znana, ker sploh ne poznamo tam ljudi po imenih. Tudi če bi jih poznali, bi jih ne inenovali, ker ne maramo iti drž. pravdnitvnu na roke, konstatiramo pa, da se je res pripovedovalo, da so bili neke nedelje večer ljudje tako razburjeni, da ni dosti manjkalo in pometali bi bili oba učitelja iz šolskih stanovanj, kakor so že enkrat Štruklja na Robu, ko ga je moral potem „Učit. tov.“ braniti. — Ob tej priliki se je tudi poudarjalo, da ne bo prej miru, preden ne gre nadučitelj Štrukelj iz fare. V „izjavi“ pravita imenovana tovariša, kako dobro se počutita v Dobropoljah in „nazdarkujeta“ po „orlovsko“, da bi moral ves svet misliti, kako grdo smo se lagali in kako sta tam priljubljena. Če se dobro počutita, je to končno stvar okusa, zaradi katerega ju ne moremo zavidati. Da pa ne bosta zaradi priljubljenosti v kakšnih zmotah, ju pa prosimo prav lepo, naj se v tem oziru obrneta za informacije predvsem na župane, zlasti Mustarja, ti jima bodo že razložili, čuvstva svojih občanov. — Ali razumeta, čislana tovariša?! — Če bo treba, bomo seveda še govorili.

* **Nemško šolstvo na Spodnjem Štajerskem.** Nemški nadučitelj Brandais v

Marenbergu je dne 24. t. m. v „Grazer Tagblattu“ priobčil uvodnik o nemškem šolstvu na Spod. Štajerskem. Njegova izvajanja so za nas poučna. Predvsem priznava Brandais, da nemških šol na Spod. Štajerskem ne obiskujejo samo nemški otroci, marveč da jih obiskujejo tudi slovenski otroci, seveda pravi, da otroci „deutschfremdlich“ staršev in otroci iz mešanih zakonov, a to so pojmi, ki se dajo raztegniti, kakor kdo hoče. Brandais sam pravi, da so ti otroci slovenske narodnosti, a da jih nemške šole ponemčujejo, in pravi tudi, da bi bila blaznost, ko bi Nemci odbijali te otroke in ko bi se ne pospeševalo asimiliranje Slovencev z Nemci. Brandais stoji na stališču, da je toliko bolje za Nemstvo, kolikor več Slovencev se v nemštvu potopi, in zavrača nemško stališče, češ, Slovenci so vsesok bolj inteligentni in izobrazbe željni ter imajo zmožnost se kulturno razviti ter nemštvu postati nevarni. Nemec je, kdor se za Nemca priznava, naj bo katerekoli narodnosti — to je stališče Brandaisovo. V svrhu, da se nemštvo utrja, se Brandais odločno protivi zahtevi mnogih Nemcev, da bi se na nemških šolah gojil tudi slovenski učni jezik. Izreka se pač zato, naj se poskrbe slovenski jezikovni kurzi, a šole da morajo ostati popolnoma in izključno nemške in ne smejo postati utrakvistične, češ, da je v utrakvističnih šolah nemogoče mladino vzgojiti v narodnem duhu. To je nemško stališče. Koliko prednost daje to Nemcem v primeri s Slovenci, je lahko spoznati, če se pomisli, da imajo Slovenci na Spod. Štajerskem pravzaprav same utrakvistične ljudske šole.

Kranjske vesti.

—r— **Dve novi šolski zgradbi.** V Št. Vidu nad Vipavo zgrade novo šolsko poslopje, ki je proračunovano na 38.565 K. — Tudi na Vrabčah pri Vipavi sezidajo novo ljudsko šolo po proračunu 28.860 K.

—r— **Z Jesenic pišejo „Gorenjcu“:** Naše učiteljstvo je v neznošnih razmerah. Neosnovani, zlobni napadi se vrše od gotove stranke dannadan. V katoliškem domu pa se obrekuje in sramoti brez vsakih mej. In to vse brez povoda, ker vsakdo lahko ve, da se učiteljstvo ne udeležuje aktivno politike in izpolnjuje nad vse svojo dolžnost, ki jo tudi mora, zakaj špionov ima neštevilno, ki zalezujejo v svoji nizki škodoželjnosti vsak korak in postavljajo za špione v ta namen tudi učence, ki naj torej denuncirajo svoje učitelje. Neverjetno! V teh razmerah naj vzgaja učitelj deco, ki se pred njo učitelj ponižuje, obrekuje in se mu grozi s kaznijo. Tako n. pr. si pravijo otroci med seboj, da bodo kazensko prestavljeni vsi učitelji, akoravno niso prav ničesar zakrivali kot to, da se jih prav neusmiljeno službeno izkorišča. Poučuje v beznicah, kjer je toliko otrok, da morajo sedeti po tleh, kjer je toliko prahu in vročine, da neprestano bolehalo, kjer je sploh higienično stanje tako, da bi se moralo poučevanje v takih razredih prepovedati; grozi se učiteljem zato, ker vestno izpolnjujejo svojo dolžnost, a se morajo s svojimi dohodki pravcato boriti. Svoj prosti čas mora uporabljati za stranske dohodke. Občina, v kateri ostane delo učiteljev, jim je po brezvestni zaslugi neke stranke odvzela stanarino, ker ona ima baje denar samo za klerikalne hujskače, ne pa za izkoriščane učitelje. Prišlo je že tako daleč, da je sedaj pravkar vsaka baba že šolski nadzornik in ni drugega pogovora med najhujskanimi klerikalci kot zabavljanje nad učitelji. Če je kak Bog nad nami, tedaj mora ta gotovo kaznovati brezvestne hujskače, ki so to zakrivali. Ker pa učiteljstvo noče službovati v takem slabem kraju, kakor so Jesenice, zato ni čudno, da izkusa priti v boljše kraje. Učitelj Schiffer, Salberger, učiteljica Salberger so sedaj vložili prošnje za boljša mesta, g. nadučitelj se potezuje za drug kraj, g. Pibovec se tolaži z ministrstvom in tudi ostale gospice učiteljice upajo, da jim priložnost odpre upanje na druge službe. To je odpor učiteljskih oseb, ki se nasilnosti ognje in dajo prostor drugim močem, ki si želijo prenašati surovost. Če pojde to tako naprej, tedaj bodo postale Jesenice kraj, kamor se bodo pošiljali le še lahko disciplinirani učitelji v blagor in korist onih, ki rabijo napram inteligentnemu, požrtvovalnemu in nadarjenemu učiteljstvu brezvestno sirovost. Čas nam pokaže, kako se razreši vse to, in že lahko v naprej sodimo.

—r— **Ustanove za slepe otroke.** Pri ustanovi baron Karel Flödniggovi za slepe in pri ilirski ustanovi za slepe je začetkom šolskega leta 1910/11 podeliti tri do štiri mesta. Ustanovi se uživajo v odgojilnici za slepe v Lincu, kjer se šolski pouk prične dne 16. septembra t. l. Pravico do teh ustanov imajo na Kranjskem rojeni, ubogi, zapuščeni, slepi otroci ubojega spola, posebno sirote, ki so zdravi in izobrazni, ter so najmanj sedem, toda ne več kot 14 let stari. Prošnje za podelitev ustanovnega mesta je potom dotičnega okrajnega glavarstva, ozir. po mestnem magistratu ljubljanskem podati do 20. maja t. l. Prošnjam je priložiti krstni in domovinski list, izpričevalo o stavljnih kozah, ubožni list in uradno zdravniškovo ali od uradnega zdravnika potrjeno izpričevalo o zdravju in izobraznosti dotičnega prosilca.

—r— **Divjega petelina** je izsledil in ustrelil na Javorniku pri Postojni ravnatelj meščanske šole, tov. Jos. Brinar. Pač redka lovska sreča!

Štajerske vesti.

—š— **Krajni šolski svet Globoko pri Brežicah** je v svoji zadnji seji soglasno sklenil, da posihmal uraduje izključno v slovenskem jeziku ter da tudi ne sprejema več nobenega neslovenskega uradnega dopisa. Priporočamo v posnemanje drugim krajnim šolskim svetom in mnogim občinskim uradom, ki se pri uradovanju še vedno poslužujejo nemščine!

—š— **Slovenski učitelj in nemškutarski občinski odbor.** Slovenski nadučitelj na Muti na Spod. Štajerskem je zažgal na veliko soboto po štajerski navadi velikonočni kres. Dasi je gorel kres na takem kraju, da je bila vsaka nevarnost izključena, je vendar nemškutarski občinski odbor na Muti sklenil, da da nadučitelju zaradi zažiganja kresa ukor. Sovraštvo nemškutarjev do Slovencev ne pozna nikakih mej.

—š— **Otroška igra „Rdeča kapica“ v Gotovljah.** Dne 17. t. m. se je morala ta ljubka otroška igra ponoviti, kakor smo poročali že zadnjič. Kakor je bilo vobče zapaziti, so napravili mali diletantje na stare in mlade najboljši vtisk ter želi obilo aplavza. Priznati se mora, da se je igra jako lepo igrala ter bi želi mladi igralci na marsikaterem velikem odru priznanje, kakor so ga na domačih deskah. Čestitati moramo tamošnjemu učiteljstvu na krasnem uspehu, ki je pokazalo, kaj se da doseči z vztrajnostjo ter se ni ustrašilo grozečega pogleda g. župnika, ki mu igra nikakor ni bila dosti sveta. Obisk je bil v kljub nestalnemu vremenu povoljen ter je bilo občinstvo iz vseh okoliških krajev zastopano. Seveda se je marsikoga pogrešalo, toda temu so se morali naši diletantje povsod že privaditi. Upamo, da nam Gotoveljčani napravijo še marsikatero tako nedeljo.

—š— **Uradno predpisana agitacija za nemško meščansko šolo.** Okrajni šolski svet ptujski je zaukazal šolskim vodstvom v bližnji ptujski okolici, naj bi pozvedovalo, koliko dečkov bi obiskovalo novo ustanovljeno deželno nemško meščansko šolo v Ptuju. Med vrsticami se precej jasno čita želja, naj bi se fante tudi nagovarjalo k obisku. Ni zadosti, da Slovenci ne dobimo sploh nobene meščanske šole, ampak bi morali slovenski učitelji na uradni pritisk še agitirati za nemško šolo!

—š— **Spodnještajerski „Volksrat“** je sklical v nedeljo, dne 24. aprila, v Mariboru shod zaupnikov nemškonacionalne in štajercijanske stranke iz mariborske okolice k posvetovanju, kako bi se dalo slovenske učitelje na okoliških šolah nadomestiti z nemškimi. Sklepalo se je tudi o neki večji gospodarski zadruzi, ki naj bi izvrševala za nemške in nemškutarske pristaše prodajo vina, živine, sadja in vseh drugih pridelkov. Sedež te zadruge bo v Mariboru. Nemci so spoznali, da jim samo „Schulverein“ in „Südmarka“ ne pomagata k osvojitvi slovenske mariborske okolice, ampak treba se je oprijeti gospodarsko-zadružnih tal!

—š— **Iz Pičee** poročajo: Poročil se je tukajšnji učitelj Ferdo Kókot z gđ. Erno Bradaskovo učiteljico istotam. Piščani se mu moramo zahvaliti za marsikatero prijetno urico, ki nam jo je napravil s prireditvami raznih veselic. Upamo, da nam tudi sedaj, ko si je sezidal lastno ognjišče, pojde rad povsod na roko. Želimo obilo sreče!

—š— **Strah pred slovensko šolo** imajo v Marnbergu. Minuli teden so se tamkaj mudili po svojih opravkih trije znani Slovenci iz Dravske doline. Marberžani so hitro iztuhtali, da so prišli gledat stavbišče za slovensko šolo. Počasi se bodo že morali privaditi tudi tega „strahu“, kakor še marsičesar drug-ga. Tako pravi „Narodni Dnevnik“.

Goriške vesti.

—g— **Pevsko in glasbeno društvo v Gorici** (podružnica Glasbene Matice v Ljubljani) priredi 4. maja 1910 svoj pomladanski koncert. Iz prijaznosti sodeluje tudi g. Berta Javurekova, absolutininja praškega konservatorija. Bazen pevskih tóčk bo na vzporodu tudi Mozartov koncert za violino, violo in klavir. Program bo torej izredno zanimiv in opozarjamo nanj tovariše in tovarišice iz Gorice in okolice.

—g— **Čebelarstva podružnica na Grahovem ob Bači** vabi k čebelarskemu shodu, ki se vrši na Vnebohod, t. j. 5. maja t. l. ob 3. uri popoldne v ljudski šoli na Grahovem, pri katerem bo predaval tov. nadučitelj A. Likozar iz Ljubljane.

—g— **Slovenska deželna kmetijska šola** je končala v soboto svoje šolsko leto. Gojencev je bilo v 2 tečajih 39. V nedeljo so napravili pod vodstvom dveh svojih učiteljev izlet v Kobarid.

—g— **Na dljaško kuhinjo** se naši rodoljubi vse premalo spominjajo. Ob raznih prilikah, ko imate čisto vsega dovolj, spomnite se naše ubožne in lačne šolske mladine,

bodi tudi z malimi prispevki! Vsak, še tako mal znesek je dobro došel.

—g— **Popravek.** V Zadnji številki v dopisu A. Lebana mora stati: „Caveant konsubs“ in „Aurevoir!“

—g— **Pozor, starši!** Deželni odbor goriški razpisuje natečaj za 16 brezplačnih prostorov v gradeškem kopališču za toliko ubožnih dečkov, odnosno deklic, ki so škrofulozni ali rahitični. Dotične prošnje naj vložijo starši takih otrok pri deželnem odboru do najdalje 15. maja t. l. Prošnjam je priložiti: Mnenje županstva, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo o pristojnosti v kako občino naše dežele, kakor tudi ubožno in zdravniško izpričevalo. Bazen tega je treba priložiti izpričevalo okrajnega zdravnika o tem, da dečki ali deklice nimajo kake nalezljive bolezni in da v njihovih stanovanjih ni bilo v zadnjih štirih tednih nalezljivih bolezni.

—g— **Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico 19. in 20. aprila 1910.** Podelil, oziroma podaljšal se je dopust nekaterim učiteljem in učiteljicam. Dvema učiteljicama se je podelila prva petletnina. Dale so se tri podpore: 80, 60, 50 K potrebnim in vrednim učnim osebam. Enemu učitelju, ki se udeležil risarskega tečaja za obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani, se je podelila podpora 60 K. Storili so se potrebni koraki, da dobita dve šoli dobre šolske prostore. Opozorilo se je na kompetentnem mestu, da „Novi čas“ laže in hujska proti učiteljstvu, šolstvu in šolskim zakonom. Vprašalo se je, ali ima njegov urednik potrebne pogoje poštene eksistence, da mu ne bo treba živeti od hujskanja. Izrazilo se je začudenje, da hoče mlad človek brez potrebne izkušnje in poznanja naših deželnih razmer, ki se je k nam priselil s trebuhom za kruhom, tukaj imeti veliko besedo in sejati med nami sovraštvo. — Sklenilo se je razširiti šolo v Solkanu v petrazrednico in ono v Prvačini v trirazrednico. Pri šoli v Kozani se kupi kos zemljišča, da se razširi šolski vrt. Dovolile so se razne poprave. Nakazalo se je izplačilo predloženih računov.

Istrske vesti.

—i— **Vadnica v Kopru**, t. j. edina šola, kamor so mogli koprski Slovenci z mirnim srcem pošiljati svoje otroke, se opusti, in v nadomestilo naj bi v tem mestu družba sv. C. in M. ustanovila slovensko šolo. Tako smo brali v „Edinosti“. Čudimo se, da istrski politični krogi sprejemajo to vest tako hladnokrvno. Po našem mnenju družba C. in M. nima v Kopru čisto nič ustanavljati. Slavna avstrijska vlada, ki z ustanavljanjem in razširjevanjem nemških šol tako pridno skrbi, da bi se bog-nedaj pohrvalil kakšen potomec na jug privandranega prusaškega natakarja, ima prekleto dolžnost, da skrbi za pouk svojih lastnih c. kr. uslužbencev, ker ravno ti dajo slov. vadnici v Kopru največje število otrok. Vadnica, dosedaj enorazredna in samo o deška, bi morala obstati; da izpremeniti bi se morala v mešano enorazrednico (vsaj za sedaj). Vadnico je slednja leta obiskovalo povprečno okolo 40 dečkov, k tem lahkim srecem pristajemo še najmanj 40 deklic. Tu je kontingent že za dva razreda. Mislimo, da je stvar jasna. Ali kaznilnico in druge c. kr. urade ven iz Kopra, ali pa naj vlada skrbi za pouk naraščajajočih slovenskih uradnikov in uslužbencev! V prvi vrstiji je tedaj zdaj najsve-tejša dolžnost primorskih, osobito istrskih poslancev, da nam morodajnem mestu pošteno zaroportajo. Dobri sreči in ljubemu Bogu menda te zadeve ne bomo prepustili.

Splošni vestnik.

Kako so malenkostni! Slovensko čebelarsko društvo prireja že nekaj let sem poučna predavanja in poučne tečaje križem slovenske zemlje, po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem. Na vseh teh predavanjih in tečajih govori tovariš nadučitelj Anton Likozar iz Ljubljane. Imel je že nebroj predavanj in je s svojim strokovnjakim poukom dosegel že najlepše uspehe v korist napredka in razvoja domačih čebeloreje. Obvestila o takih prireditvah dobivata tudi „Slovenec“ in „Domoljub“, a ta dva poštena lista črtata iz vsakega obvestila in poročila Likozarjevo ime in stan. Zakaj? Zato, ker je učitelj, ki ni njihove barve! Kako bi kričali, ko bi bil Likozar Slomškar! Sedaj pa molče, ker mislijo, da bodo z molčanjem zmanjšali zasluge vrliga učitelja! Kako so malenkostni! Že v čebeloreji iščejo — politike. Res, pravi troiti!

Kupujte in razširjajte mladinske spise, ki jih izdaja „Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta“! S temi prelepimi knjigami napravljate mladini pravo veselje in obenem podpirate naš Učiteljski konvikt! Te knjige so najprimernejše darilo mladini ob vsaki priliki.

Jubilejske vinjete je izdala ob priliki svoje 20 letnice Mestna hranilnica ljubljanska. Vinjete so jako lične in se dobivajo pri hranilnici v narodnih uradnih urah brezplačno. Občinstvo naj pridno sega po njih in jih pileplja na pisma!

„Südmarka“ je iznova naklonila 50.000 kron v svrhu naseljevanja nemških rodov in med Slovence na Spodnjem Štajerskem.

Avstrijski kongres za skrb za zamernarjeno mladino se vrši letos koncem maja v deželnozbornski dvorani v Ljubljani.

Učenci — zažgali šolo. V deški šoli v Libosicah na Češkem so učenci od učiteljev dobivali jako slabe reče. To je učence tako razdražilo, da so se hoteli maščevati nad učitelji. Storili so to s tem, da so — zažgali šolo. Ognjegaseci so le z največjim naporom preprečili, da šola ni zgorela do tal.

Učitelj — skočil pod vlak. Pri Graciovu na progi Caprag-Karlovec je skočil mladi učitelj Milan Rašić iz Bačuge pod vlak, ki ga je takoj usmrtil. Rašić se je vračal iz Zagreba od zdravnika, ki mu je rekel, da ima jetiko. To ga je tako potrla, da je izvršil samomor. Beda — bolezen — smrt! To je plačilo — vzgojevalec mladine!

Anton Gorše, posestnik in restavrat pri „Novem svetu“ v Ljubljani na Marije Terezije čest št. 14. ki je naročnik našega lista, nam sporoča, da je pripravljen učiteljem in učiteljicam, ki prirejajo z učenci in učenkami izlete v Ljubljano, postreči z dobrimi jedili in pijačami po primernih cenah. Na razpolago je izletnikom lep, senčnat vrt, ki ima to ugodnost, da je na lepem kraju mesta v bližini državnega in južnega kolodvora.

Vojaško veterinarski akademiki. Ministrsko predsedstvo razpošilja razglas: S šolskim letom 1910/11. se bo sprejelo 20 aspirantov v c. in kr. živnozdravniško visoko šolo na Dunaju in 10 aspirantov v kr. og. veterinarsko visoko šolo v Budimpešti kot vojaško-veterinarski akademiki. Prosilec se morajo zavezati za 7 letno aktivno vojaško-zivnozdravniško službo v c. kr. armadi. Preskrbljeni so na račun vojnega proračuna ves čas študij in jim ni treba plačati tudi kolegine in taks za izkušnje ali diplomo. Tako lahko brez materialnih žrtev študije dokončajo in tekom svoje vojaške službe dosežejo šaržo štabnega zdravnika in nadzdravnika (VIII., oziroma VII. plač. razred).

Število podružnic „Südmarke“ se je v letu 1909. pomnožilo od 394 na 708, torej za 114.

Po dogodkih v Ökörütu. Nekje na Gornjem Ogrskem je priredilo ravnateljstvo neke šole gledališko predstavo in plesno zabavo. Navzočih je bilo krog 400 ljudi, med njimi 50 otrok. Ko je acetilenova razsvetljava odrekla, so si začeli svetiti s svečami, in ko je bilo tamošnjemu sodniku premalo svetlo, je zažgal še kulise. Sodnik je bil do nezvesti pijan in je izrazil svoje veliko veselje nad požarom. Pijanica so seveda naznanili. Tako umevajo na Ogrskem vzgojo otrok!

Karel May — razkrinkan kakor slepar, tat in ropar. Namški pisatelj Lebins je pisal operni pevki Scheindt pismo, v katerem imenuje znanega pisatelja potopisnih romanov in velikega klerikalca, Karla Maya, navadnega zločinca. May je zaradi tega vložil tožbo proti Lebinsu, ki pa je nastopil dokaz resnice. Razprava, ki se je vršila v Charlottenburgu, je dokazala, da je bil May že predkaznovan s kaznimi do 4 let zapora zaradi goljufij in tatvin. V mladih letih je bil roparski glavnik in je izvršil na Severočeškem več ropov. Lebins je tudi dokazal, da May ni nikdar prišel izza nemških mej in da so vsi njegovi potopisni predzren plagiat in švindl. May igra v svojih spisih velikega katoličana in moralista ter je pisal svoje romane v znani katoliški družinski list „Deutscher Hausschatz“.

Dober kavin primatek — dober zavretek. Ako nam zajtrkovalna kava ne diši, menimo, da moramo takoj trgovca obdolžiti, da nam je dobavil slabo zrnat kavo. Ta slučaj pripeti se pa le redkokdaj; največkrat gre za uporabo manj dobrega kavnega primateka in zatorej je potrebno, da se tudi na izbero kavnega primateka obrača največja pozornost. Ravno najboljša je zadosti dobro za naš in naših domačih želodec. Med kavnimi primateki zasluži „pravi Franek“ s kavnim mlinčkom iz zagrebške tovarne našo naitoplejšo pripravo.

Blagajnikom in blagajničarkam podružnic Družbe sv. Cirila in Metoda. Opetovano se je dogodilo, da so poslane razne podružnice družbi manjše ali večje zneske, ne da bi se pojasnilo, kako naj se znesek uknjiži. (Kot druž. prispevek, Ciril-Metodov obram. sklad, iz nabiralnikov, ali pokroviteljstva, ali izkupilo za nar. kolek, razglednice, rač. listke i. t. d.). Ker ni nikakega pojasnila, se smatra tak neimenovani znesek kot prispevek podružnice ker se tudi tako vknjiži. Dogodi se pa, da dobi vodstvena pisarna že potem, ko je mesečni izkaz po časopisih natisnjen, pismo, v katerem se zahteva, da se naj poslani znesek vknjiži za to, ali ono postavko. — Take zapoznele želje napravljajo družbinemu knjigovodstvu mnogo sitnosti in nepotrebnega dela, otežkujejo pisarno in provzročajo nejasnosti v celotnem napram javnosti. Tudi knjige ne morejo biti tako snažne, kakor je je želeli od vzornega knjigovodstva. — Prosimo torej najljudneje, da se vbodoče na to pazi in naj blagovolji vsakdo v tistem času, ko pošlje denar, tudi jasno označiti bodisi v pismu ali pa na položnici, oziroma naznanci, v katero kategorijo se naj znesek uknjiži. Prosimo!

Delajmo praktično za obmejno Sloventvo! Na oklic, naj bi začeli Slovenci nakupovati in se naseljevati v obmejnih krajih, ni prišla niti ena resna ponudba. In vendar so vsa oglašena podjetja ne samo špekulativna, temveč popolnoma obrestonosna. Opozarjamo le na vile v znanem zdravilišču na Spod. Štajerskem, kjer bjejo Slovenci obupni boj za svoj obstanek, kjer je pri volitvah vsak košek zemlje odločilnega pomena. Mnogo imovitejših Slovencev, posebno iz Ljubljane, obiskuje poleti to kopalnišče ter izdaja za stanarino več, kakor jim bi nesel kapital, za katerega bi vilo kupili. Pa ako bi tudi sami katero poletje ne preživeli tam, lahko stanovanje oddajo tako drago, da jim v treh mesecih donaja nad 6% kapitala. Pri dveh vilah imajo slovenski kupci prednost za 4000 K. Toda zaradi naše malomarnosti bo najbrže nakupil Nemeec, ako se ne oglašijo Slovenci do 1. maja. — Istotako bi se lahko v Celovcu v hiši, ki je za jako zmerno ceno (23.000 K) naprodaj, delala sijajna kupčija z vinom, posebno v steklenicah. Za lesne trgovce in gostilničarje je dobiti krasno posestvo v nekem trgu na slov. Koroskem. Plačati je takoj le 16.000 K. Glede opisanih in vseh že omenjenih posestev daje pojasnila potovalni učitelj Ante Beg v Ljubljani. Priložiti je znakmo za odgovor.

O Binkoštih se vrši na Dunaju prvi vseavstrijski esperantski dan. Ker je takrat že otvorena mednarodna lovska razstava, pride ta čas mogoče tudi kateri slovenski eksperimentist na Dunaj. Ta naj ne zamudi prilike, obiskati esp. dan, da bo videl, kako zmaga naša ideja. Natančnejša pojasnila daje radevolje Lj. Koser, Juršinci pri Ptuj, Štaj.

Nemška požrtvovalnost. Nemci so dopolnili tekom 10 mesecev Roseggerjevo ustanovo, to je, nabrali so 2.000.000 K. Toda njihova darežljivost se ni ustavila ob tej meji, temveč nabirajo naprej. Nabrali so že več nego 100.000 K nad 2.000.000.

Schulverein dela intenzivno in vztrajno. Dosedaj je izdal za pomembnevanje Slovencev in Slovanov 14 milijonov kron. Svojo vsenemško skrb razširja na vse kraje avstrijske monarhije. Tudi Čehi, ki imajo v narodnem oziru v sebi večjo odporno moč nego mi Slovenci, hudo trpijo pod njegovo pestjo, ki je polna denarja. Samo za Moravsko je nemški Schulverein dozdaj potrošil blizu dva in pol milijona kron. Tudi med Slovence se ta judežev denar siplje kar po tisočakah. In sadovi so primerni denarju! Slovenci, bodimo oprezn! Tem bolj moramo zbrati vse svoje odporne sile, ker je Roseggerjeva ustanova Schulvereinu odprla najbogatejši vir novih dohodkov.

Za nemški Schulverein darujejo tudi učenci benediktinske škotske gimnazije na Dunaju (Schottengymnasium), ter so celo pristopili k Roseggerjevi ustanovi z darom 8000 K. In pri nas?

Promet narodnega kolka je postal v zadnjem času manjši. Kaj je temu vzrok? Vse rodoljube opozarjamo, da ima pisarna C. M. D. sledeče vrste kolka: „Narod sebi“, „Muta“, „Št. Ij“ in „Ptuj“. Prosimo zopet stare agilnosti v prid družbi!

„Slov. planinsko društvo“ je imelo 13. t. m. občni zbor v Ljubljani, ki je bil precej živahen, mestoma celo buren, ker se je pojavila v nekaterih podružnicah opozicija proti sedanjim sestavi društva. Odločno se je zahtevala izpremba pravil v tem smislu, da je osrednje društvo zveza vseh podružnic kot samostojnih društev, in v osrednjem odboru naj bi bile bolj zastopane tudi podružnice. Društvo je koncem l. 1909 imelo 3102 člana, in sicer osrednje društvo 976, podružnice pa 2126. Podružnico je bilo 20. Število članov se je lani pomnožilo za 393 članov. Lansko leto so društvo zadele razne nesreče: glavna je bila porušenje Aljažvega doma v Vratih zaradi plazov. Izvršilo se je marsikako važno delo bodisi glede koč, bodisi splošno glede izboljšanja turisticke. Doseglo se je končno tudi, da pristojajo glede vodniškega reda za Primorsko „Slov. plan. društvo“ iste pravice ko Nemško-avstrijskemu plan. društvu. Društvo izkazuje za l. 1909 dohodkov 116.579 K 62 v, izdatkov 115.919 K 60 v. Sklenilo se je, da se skliče v svrhu izpremembe pravil jeseni izredni občni zbor.

Obrotno šolstvo.

Razstava šolskih izdelkov obrtnih vajencev. — V nedeljo je bil sklep šolskega leta na ljubljanskih obrtnih nadaljevalnih šolah. Glasom sklepa šolskega odbora so pridala posamezna šolska vodstva ob tej priliki razstavo risarskih, spisovnih in računskih šolskih izdelkov obrtnih vajencev. Ogleдали smo si razstavo na štirih mestnih obrtnih nadaljevalnih šolah in priznati moramo, da smo bili naravnost presenečeni nad nepričakovanimi uspehi, ki so jih dosegli vajenci v tekočem šolskem letu. Seveda gre tu prva zasluga učencem samim, ki so se ravnali po navodilih svojih učiteljev in so zaradi tega tudi dosegli tako dobre uspehe. Pohvala gre pa tudi mojstrom, ki so, uvidevši važnost in korist obrtnih nadaljevalnih šol, redno pošiljali svoje učence v šole ter s tem pokazali, da jim je na srečo bodočnost svojih vajencev in pa posebej še bodočnost obrtnega stanu samega. Ker pa vsako delo hvali tudi mojstra, ne smemo pozabiti tovarišev

učiteljev, ki so poučevali na obrtnih nadaljevalnih šolah, in pa voditeljev teh šol, ki so z vestnim izpolnjevanjem svojih dolžnosti pokazali, da so bili vsak na svojem mestu. Ako primerjamo letošnjo razstavo z razstavo minulih let, moramo priznati, da je bila letošnja razstava v vsakem oziru popolnejša. To zaslugo ima pa brez dvojbe učna uprava, ki je poskrbela, da se je odpravil mučni in nepodni večerni pouk, ter uvedel dnevni pouk. Res je, da ta uvedba nekaterim mojstrom ni ugajala, ki so se pa, uvidevši, da je dnevni pouk za učence v vsakem oziru bolji in uspešnejši, kmalu sprijaznili s to novo uredbo. Ko smo ogledovali razstavo, smo čuli od mojstrov samih, da zdaj izprevidijo, kako prav je bilo, da se je odpravil večerni pouk. Obisk razstave je bil tak, kakor še nikdar ne. Na I. mestni šoli se nam je povedalo, da je posetilo razstavo nad 300 obiskovalcev; posebno veliko je bilo mojstrov, pomočnikov in starešv obrtnih vajencev. Poleg teh so si ogledali razstavo tudi člani šolskega odbora, nadzornik obrtnih nadaljevalnih šol, ravnatelj Ivan Šubec, tovariši učitelji, ki posejajo risarski tečaj na ljubljanski državni obrtni šoli. Razstavo na I. mestni šoli so si ogledali tudi skoraj vsi ljubljanski učiteljski člani, na čelu jim učitelj risanja prof. Fran Suher. Vsa obiskovalca je zapustil razstavo s prepričanjem, da obrtno šolstvo v vsakem oziru vidno napreduje. In to je hvalevredno! Zakaj čimbolj izobražen bo naš obrtnik, tem boljše bo njega gmotno stanje.

Šolsko zdravstvo.

Nov način zdravljenja raka. Zadnjega marca se je vršila seja mednarodnega shoda za fiziološko terapijo, kjer je znani kirurg profesor Doyen naznanil novo metodo zdravljenja raka, s katero si obeta mnogo uspeha in popoln prevrat na polju zdravljenja. Doyen trdi, da umrejo stanice raka boleznijo že pri toplini 50 do 55 stopinj. On misli raka zdraviti s tem, da bi žgal rane z elektriko.

Iz slovanskih pokrajin.

Etnografska (narodopisna) razstava, prva razstava te vrste na slovanskem jugu, se vrši leta 1911. ob priliki II. vsesokolskega zleta v Zagrebu. Priprave vodi vseučiliški profesor dr. Lazar Car.

Proslava bitke pri Grunwaldu. Dne 15., 16. in 17. julija se vrši v Krakovem zlet poljskega sokolstva z različnimi drugimi slavnostmi, med katerimi je na prvem mestu odkritje spomenika kralja Jagella; spomenik je daroval mestu Krakovu umetnik Ignac Paderewski. Mesto Krakov je obljubilo za slavnosti 60.000 K; proračun za vse slavnosti znaša 75 tisoč kron.

Slovansko slikarsko šolo namerava otvoriti v Trstu odlični slovenski umetnik, ki se tam stalno naseli. Omogočiti hoče tudi stalno umetniško razstavo slovanskih slikarskih in umetnoobrtnih umotvorov. To bi bil naravnost sijajen korak v našem kulturnem življenju.

Narodno-radikalni starešine iz vseh slovanskih pokrajin imajo letos o binkoštih I. shod v Ljubljani.

Ljubljanska „Glasbena Matica“ namerava prirediti 5. maja na prošnjo damskega odbora za Strossmayerjev spomenik v Zagrebu tamkaj koncert, katerega čisti dobiček je namenjen zakladu za Strossmayerjev spomenik.

Slovaki, ki doma na Ogrskem ne smejo snovati sokolskih društev, jih pa snujejo v Ameriki, kjer imajo 192 moških in 58 ženskih sokolskih društev s 5330 moškimi in 1134 ženskimi člani. Imajo tudi svoje glasilo „Slovenski Sokol“.

Socialisti na Hrvaškem so začeli izdajati za kmetiško ljudstvo nov časopis „Narodna volja“.

Vseslovanski sokolski zlet v Sofiji. Zveza bolgarskih sokolskih društev „Junak“ je povabila vsa slovanska sokolska društva na zlet, ki se vrši istočasno z vseslovanskim kongresom v Sofiji. Dosedaj je priglasilo svojo udeležbo že veliko število slovanskih sokolskih društev, med njimi največ čeških, ruskih in srbskih. Bolgarska društva bodo seveda na zletu polnoštevilno zastopana. Za javno telovadbo je vojno ministrstvo prepustilo vojaško vežbališče v Pavlovec. Tu na vežbališču postavijo krasen salon, ki ga je bolgarski Sokolski zvezi darovala vlada iz bolgarskega oddelka na svetovni razstavi v Milanu. — Vseslovanski kongres v Sofiji se začne dne 13. julija letos.

Sokolska misel se širi čimdaljebolj. Danes je organizovanih čeških Sokolov nad 78.000, poljskih 20.000, hrvaških 12.500, slovenskih 6.300, bolgarskih 4.460, srbskih (v kraljestvu) 9000.

Česke knjižnice imajo na Češkem 849.787 knjig, 52 okrajev ima javne knjižnice z več nego 6000 knjigami. Nad 10.000 knjig ima pa 18 čeških knjižnic. Zato so pa Čehi v Avstriji glede izobrazbe na prvem mestu. — Kdaj bo tudi pri Slovenceh tako dobro poskrbljeno za javne knjižnice?

Dve maši na dan smejo čitati do konca marca 1911. vsi duhovniki v praški

nadžkofiji. Tako je odredil knezoškof Skrbensky, ker je veliko pomanjkanje duhovščine.

O Slovenci na Reki. Dne 10. t. m. je bil ustanovni občni zbor slovenskega bralnega in izobraževalnega društva na Reki, v katero se je, kakor poročajo, vpisalo že 1000 Slovencev. (Vseh Slovencev na Reki je krog 6000.) Upamo, da bo novo društvo moglo vsaj deloma zajeziti poitalijančevanje Slovencev.

Razgled po šolskem svetu.

— **Italijanske želje glede fakultete.** Z Dunaja poročajo, da nameravajo Italijani zahtevati, da proračunski odsek pospeši italijansko fakultetno vprašanje in bodo v to svrhu zahtevali, da pride ta predloga pred debato o proračunu samem na vrsto.

— **Velikošolska predavanja v aeronavtiki** so uvedli na tehniški visoki šoli v Stuttgartu. Pozvani profesor inženir Aleksander Baumann iz Berlina začne s svojimi predavanji o zračnih ladjah in letalnih strojih dne 1. maja.

— **Pravica žensk v Rusiji.** Ruski naučni minister je predložil dumi zakonski načrt, s katerim se ženskam, ki so dovršile vseučiliške študije na kaki inozemski univerzi, daje pravico, da polagajo na ruskih vseučiliških naknadnih izpiti, ki jim daje v učenih poklicih enako pravico kakor moškim in jih pripušta tudi kot profesorice. — Kakor se vidi, je v nekaterih ozirih Rusija vendarle bolj napredovala kakor naša ljuba Avstrija. Pri nas se ženskam o pravicah, ki jih dobe sedaj v Rusiji, niti ne sanja.

— **Madjarizacija na Hrvaškem.** Zdi se, da pod novo Tomašičevo vlado ne bo nič kaj bolje postalo na Hrvaškem. Dasi vlada sama ne dovoljuje nikakih novih madjarskih šol več, je šolsko društvo „Julijan“ vendar zopet eno ustanovilo v Djulavesi pri Daruvarju in jo napolnilo s hrvaškimi otroki. Madjari ustanovitve niso niti naznanili in okrajna oblast niti s prstom ne gane, da bi to preprečila.

— **V Splitu** delajo obširne priprave za zgradbo novega poslopja za obrtno šolo. Stala bo pol milijona kron. Vlada je dala 166.000 K.

— **Doktor modroslovja** je hotel postati Artur Singer, urednik nekega budimpeštanskega lista. Ker je bil dober znanec z vseučiliškim profesorjem Marczaljem, ki ga je imel izkušati, sta vprašanja vnaprej dogovorila, in Singer je izkušajo seveda dobro prebil. Stvar pa se je izvedela, in senat je izkušajo še ekrat ponovil. Marczal je dobil ukor, Singerju pa se je doktorat odrekal in se je obenem izreklo, da se Singer sploh ne sme več pripustiti k promociji.

— **Ločitev cerkve od šole** v vseh ozirih zahtevajo duhovniki v Thüringenu; v Gothi so na shodu sklenili sledeče: 1. Veronauk je bistven del in predmet ljudske šole. 2. Cerkveno nadzorovanje pri pouku mora odpasti. 3. Učitelja ne sme nihče siliti, da b proti prepričanju učil verouk; 4. Katekizem kakor ga mi razumevamo, ne sodi v šolo. V Sachsen-Gotha je šola od cerkve ločena pravzaprav že od l. 1863. v Sachsen-Meiningen pa od 1909. Če je papež te neverne duhovnike proklel ali ne, tega še ne vemo.

— **Evropski univerz** je 125 z 230.000 dijaki. Največ jih ima berlinska, namreč 14.000, za njo pride pariška — nad 12.000. Moskvska jih ima 10.000, dunajska pa 8000. Praška češka ima 4300 slušateljev in stoji na 25 mestu. — Največ univerz ima Nemčija — 21 z 49.000 slušatelji, potem Francija — 16 z 32.000 slušatelji, nato Anglija — 15 s 24.000 slušatelji; Avstrija ima tudi 24.000 slušateljev, pa le 9 univerz. Rusija ima na 11 univerzah 28.000 slušateljev, Spanija pa na 9 univerzah 12.000.

— **Jugoslavanski dijaški kongres v Belgradu.** Belgrajski akademiki so poslali bolgarskim, hrvaškim in slovenskim vseučiliščnikom vabilo na III. jugoslavanski dijaški shod, ki se ima vršiti začetkom meseca julija v Belgradu. Na kongresu se bodo razpravljala razna aktualna jugoslavanska vprašanja, ki se tičejo predvsem dijaštva. Istočasno se vrši v Belgradu kongres vseh srbskih kulturnih društev. Belgrajski akademiki se nadejajo, da se tega kongresa udeležijo številni zastopniki dijaštva iz vseh jugoslavanskih zemelj. Kakor nam poročajo iz Belgrada, se tega kongresa prvič udeležijo tudi jugoslavanski dijaki iz Turčije. Naznanilo je namreč svoj prihod več srbskih in bolgarskih dijakov, ki študirajo na turški pravniški fakulteti v Solunu.

— **Obisk na avstrijskih tehnikah.** Koncem l. 1909. je bilo na vseh sedmih avstrijskih tehnikah 10.491 slušateljev, 703 več kot l. 1908. Največ slušateljev je imela dunajska tehnika, namreč 3098 (2902 redn. in 196 izred.). Takoj za njo pride praška češka z 2990 sluš. (2742 r. in 248 izr.). Na tretjem mestu je levovska s 1529 posl. in 86 gosti. Češka v Brnu (nepopolna) je imela 45 posl., nemška pa 731. Na nemški praški je bilo 968, na graški pa 725 slušateljev. Na praški češki tehniki se je število slušateljev nasproti l. 1908. pomnožilo za 17,7%, na nemški pa je padlo za 1,5%; na dunajski tehniki se je število slušateljev pomnožilo le za 1,6 odstotkov.

Raznoterosti.

× 50 letni obstoj avstrijskih borz
Cesarski patent z dne 26. febr. 1860 je dal avstrijskim blagovnim borzam prvo zakonito podlago. Minulo je torej 50 let od ustanovitve blagovnih borz, zlasti za žito in produkte sploh. S takratnim zakonom se je dala vladnemu borznemu komi-arju še vsa oblast in šele zakon iz leta 1873 je uredil borzni promet na način, da so postale borze avtonomne korporacije in se je državno nadzorstvo omejilo le na ono mero, ki je potrebna iz javnih ozirov. Zadnjikrat so se blagovne borze, zlasti one za kmetijske izdelke, uredile z novelo k borznemu zakonu iz l. 1903. Blagovne in žitne borze so postale središče običnega gospodarskega življenja, njih kurzi pa barometer za blagovno in žitno trgovino, obenem tudi središča vsega trgovskega prometa. Borzni promet z efekti in devizami je bil urejen že s cesarskim patentom iz l. 1871.

Listnica uredništva.

A. M.: Porabimo prihodnjič!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 197. Kranjsko. 136 1-1

Na mestnem dekliskem liceju je vsled sklepa občinskega sveta z dne 6. aprila 1910 v stalno polnitev razpisano učno mesto učiteljice za matematiko, prirodopis in prirodoslovje z licejsko kvalifikacijo in z licejskimi prejemki, to je s temeljno plačo 2200 K, z dejalnostno doklado 672 K, z dvema petletnicama po 400 K in s tremi petletnicama po 600 K, z učno obvezo 20 tedenskih ur in s službeno dobo 30 let.

Za oddajo omenjene službe so merodajna določila §§ 5. in 6. lic. statuta.

Prosilke naj svoje pravilno opremljene, prošnje, ki naj bodo s potrebnimi dokazili podprte, vlagajo pri predsedstvu mestnega magistrata do 12. maja 1910.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 14. aprila 1910.

Župan:

Ivan Hribar l. r.

Št. 1036. 137 1-1

Na dvorazredni ljudski šoli v Rudniku se razpisuje nadučiteljska služba z zakomitimi prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 28. maja 1910.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščen prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani,
dne 21. aprila 1910.

Mlado, staro,

52-16

Vsak pove:

Ta pa je za me!

Ker se samo z njim krepcam,
Vedno zdrav želod'c imam!

Najboljši želodčni likér!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2-40

Kabinetna kakovost . . . 4-80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Svarimo pred ponaredbami.

Marija Tičar

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 26

priloga slavnemu učiteljstvu in pisarniškim predstojništvom svojo na novo otvoreno in bogato opremljeno trgovino s popirjem in vsemi šolskimi potrebščinami.

Spomlad 1910. Spomlad 1910.

Blagovillite pisati po vzorec!

V. J. Havliček a bratr

v Poděbradech na Češkem

izvozni dom zal. l. 1887 mod. sukna in rokodelnega blaga priporoča v splošno priznani najboljši kakovosti

modno blago, sukno, cefir.

Spomladne in letne novosti 1910.

Blago za plesne obleke, opreme za neveste damast, kanafas, Havličkovo blago, robce, brisače, namizne in kavne garniture, platno. 26-11

Vzerci franko. — Tu dobite najboljše.

1 kos Havličkovega blaga „Kvetuse“ 23 m za 16 kron.

1 kos Poděbradskega Laženskega blaga 23 m za 22 kron 40 vin.

1 zavoj 40 m ostankov letnih in zimskih okusno združenih od 2-8 m za 18 K. Franko po povzetju.

Od teh ne pošiljam vzorcev.

Le pri nas vse dobro.

Najlepše darilo.

vsakemu otroku je lepa knjiga! Zato kupujte krasne knjige za mladino, ki so:

A. Rapè: Mladini

A. Rapè: Dáne

J. Slapšak: Spisi

Mišjakovega

Julčka

E. Gangl: Zbrani spisi za mladino

Vsak izvod v elegantni vezbi stane samo 1 K, po pošti 16 h več. Naročila sprejema „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. 172 9-7

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Elektroradiograf „IDEAL“

Hotel pri Maliču. Franc Jožefa cesta št. 1. Zraven glavne pošte.

Vsak četrtek in vsako soboto od 3. do 6. ure popoldne predstave za dijake s poučnim in zabavnim vzoredom, odobrenem po slavnem mestnem magistratu in slavni deželni vladi. (Po sklepu slavnega deželnega šolskega sveta.)

Ob sobotah od 3. do 4. ure imajo vstop samo dijakinja s spremljajočimi starši.

40-6

Vljudno se priporoča

Ravnateljstvo.

Zagrebska tovarna tvrdke Henrik Francka sinovi,

v vsakem oziru novodobno urejena,

izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu: Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

al zağa V. Y 1102, 12:9 II. V.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Knjigarna

L. Schwentner

Ljubljana, Prešernova ulica 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: Akropolis in piramide. Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3-—, eleg. vez. K 4-50. 30-30

Cankar Ivan: Za križem. Obsega 13 novel in értic z epilogom. — Broširano K 3-—, eleg. vez. K 4-50.

Levstik Vladimir: Obsojenel. Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Malloprou. Broš. K 2-50, eleg. vez. K 3-50.

Milčinski Fran: Igračke. Értice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K.

Murnik Rado: Jari junaki. Humoreske. Br. K 2-50, el. vez. K 3-50.

Jakob Šuligoj

urar c. kr. drž. železnice Gorica, Gosposka ul. 25

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih zlatih, srebrnih in stenskih ur, budilk i. t. d. :: Zaloga zlatnine in srebrnine. 52-6

Zaloga vsakovrstnih šivalnih strojev za krojače, čevljarje, in vse druge obrti.

Pri meni je vsak stroj za 10 do 20 K ceneji in jamčim za prodani stroj od 5 do 10 let.

Prodajam tudi na obroke.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 52-1

Najboljše orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje RUDOLF PAJKR & Komp., Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

IDA ŠKOF-WANEK

16-4 Pod Trančo.

Klobuki za dame in deklice vseh vrst (originalni dunajski in pariški modeli).

Velika zaloga vencev in trakov.

:: Žalni klobuki vedno v zalogi. ::

:: Popravila se točno in okusno izvršujejo. ::

Ustanovljeno leta 1856.

Fran Doberlet

Ljubljana 13-7

Franciška ulica št. 10.

Zaloga najrazličnejšega pohištva, od preproste do najfinejših oprav.

Dekoracije celih stanovanj.

Prvi pogrebni zavod na Kranjskem.

Prevzemajo se pogrebi tudi z una ljubljane po najnižjih cenah.

Zaloga različnih mrljskih krst od 6 kron naprej.

— Postrežba točna in solidna. —

Največja in najstarejša tovarna

lončenih pečij in lončenih izdelkov

A. Dreise

Ljubljana

Priporoča se slavnemu občinstvu in njenemu učiteljstvu v naročilo na štedilna ognjišča in peči

preprosto in najfineje izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih kar najbolj strokovnjaški, zanesljivo in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam znaten popust. — Mnogokrat odlikovan. — Ilustrovani ceniki so na razpolago. 46-11

Tovarniška znamka.

Lak za šolske table

črn in medel

: Olje proti prahu :

priznana najboljša prodaja

Adolf Hauptmann

v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike! 52-9

Popolna razprodaja!

Ker je nastal v moji trgovini požar ter je zaraditega blago nekoliko pokvarjeno, prodajam vse v moji trgovini se nahajajoče blago, kakor: klobuke, slamnike, trakove, otroške čepice, damske športne kape, svilo, rokavice, pasove iz elastike, igle in drugo za vsako ceno, dokler je kaj zaloge.

Obilnega obiska prosim 44-8

Minka Horvat

Sv. Jakoba trg. Bahovčeva hiša.

Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo 52-15 stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje. Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 52-41

Marije Jirsově

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2-8 metrov dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanelo, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastoj in franko.

Odlikovana 40-3

Prva kranjska tovarna klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5 blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samogralne za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo. Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in najeoneje. Največja tovarnica na jugu Avstrije. Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

**Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.**

46-6

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Umetna knjigoveznica Fr. Breskvar v Ljubljani

Filipov dvorec, poleg Franciščanskega mostu za vođa se priporoča slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem v izdelovanje vsakovrstnih knjigoveških del. Na večja dela popust!

Najnižje cene. Največji izbor

Preobleke Popravila

L. Mikuš
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg.

52-13

Angleško skladišče oblek O. Bernatović, v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 5 prodaja zaradi ogromne izbere konfekcije za dame, gospode, deklice, dečke in otroke pod vsako ceno brez konkurence

35-9 Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave spominki iz marmorja, granita ali sijenita, apno živo in ugašeno se dobi pri

ALOJZIJU VODNIKU

= Ljubljana =
Kolodvorska ulica =

kamenarskem mojstru

Modna in športna trgovina

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

Modna in športna trgovina

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice, čipkasto blago, žipke, vložki, svilnate vezenine, Jabots, fichus, damski ovratniki in kravate, svilnati in baržunasti trakovi, pozamentrija, porte, žnore, resice, krepince, krepki in flori za žalovanje.

Šerpe iz svile in čipk.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge in odeje za vozičke, sukanec za šivanje, platenje in vezenje. Dišave, mila in ustna voda. Narodne vezenine, zastave, trakovi in znaki i. t. d. 52-14

Nasproti glavne pošte.

Perilne, volnene in svilnate

bluze

spodnja krila iz batista, klota, listra in svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste damskega perila, moderci, pasovi, rokavice, domači čevlji, galoše, nogavice, solčniki, dežniki, štrikane jope, čepice in gamaše za šport, žepni robci, kopalno perilo.

Posebni oddelek v I. nadstropju za **damske klobuke, slamnike**, oblike in vse nakitne predmete za klobuke, pajčolani, **kitničarija** in delavnica za moderniziranje klobukov, žalni klobuki vedno na skladišču i. t. d.

Oddelek za gospode:

Klobuki, cilindri, slamniki, čepice.

Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, predprsniki, ovratniki, zapestnice, žepni robci, nogavice, rokavice, kravate, naramnice, podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo, dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase in zobe. Za turiste: pelerine, nahrbtnike, dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, palice, vrvi, cepini, dereze, aluminijeve posode, thermos. **Potrebščine za sankanje, tenis in lovce.** — Sokolske potrebščine.

Nasproti glavne pošte.

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in dvorazrednice po	K
od tri- do osemrazrednice po	—60
Načela za obči načrt ponavljalne šole	—25
Cesarska pesem, žveteroglasna	—14
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja	4—
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I.	4—
Besedilo k Adamičevi spevoigr	—10
Štupar, O prvinah in spojinah	1:50
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe	—20
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu	1:20
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko	—20

Mladinski spisi:

A. Rapè: Mladini I.	1—
J. Slapsak: Spisi Mišjakovega Julčka I.	1—
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I.	1—
A. Rapè: Dane	1—

Telefon št. 118. Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastoj in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovejših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste poštnih tiskovin za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za **otroške vrtnice**. Razne mape za uradne spise, za šol. matico iz posameznih listov, za zbirko normalij itd. Spominske liste za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske matice. Podkladke, ovojni papir, pivnik, pisemski papir za šolsko uporabo.